

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

ІЗВОЩІКОВ Олексій Сергійович

**Податкова політика в умовах воєнного часу / Tax
Policy in Wartime Conditions**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Фіскальне адміністрування

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ФФАм-22
О. С. Ізвозціков

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, В. І. Дмитрів

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ___ " _____ 20___ р.

Завідувач кафедри

_____ **А. І. Крисоватий**

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Науково-організаційні засади здійснення податкової політики	7
1.1. Сутнісні аспекти, принципи та роль податкової політики	7
1.2. Інституційно-правові складові податкової політики на державному рівні	15
Висновки до розділу 1	24
Розділ 2. Домінанти реалізації податкової політики в Україні	26
2.1. Аналіз податкової політики у контексті формування бюджетних ресурсів в умовах війни	26
2.2. Моніторинг конкурентоспроможності податкової системи України в умовах євроінтеграційних процесів	34
Висновки до розділу 2	42
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності податкової політики України	44
Висновки до розділу 3	59
Висновки	61
Список використаних джерел	63

ВСТУП

Актуальність теми. Світ, яким ми його знали до 24 лютого, значно змінився, а саме щодо місцевої економіки та особливо нашого суспільства. Також важко стверджувати, що національна податкова система фактично розвивалася з моменту її запровадження 30 років тому, не беручи до уваги деталі перехідного періоду від планової економіки до ринкової економіки та від закритої економіки до відкритої економіки. Через війну сфера застосування податкових заходів в Україні дуже вузька. Звичайно, без підтримки наших міжнародних партнерів не обійтися не тільки під час війни, але й після неї.

Господарська діяльність Української держави включає всі економічні явища та процеси, в які так чи інакше бере участь або втручається Українська держава. Податкова діяльність відіграє особливу роль у структурі економічної діяльності, а податкова діяльність виконує не тільки функцію мобілізації необхідних державі коштів для виконання конкретних завдань, але й має ефект сприяння бізнесу в бажаних сферах. сприяти створенню економічних умов. Сприяє вирішенню завдань відповідно до суспільного спрямування дій, національних та особистих інтересів.

Питання про значення податкової політики як засобу регулювання економічних процесів сьогодні є дуже актуальним. Тому що є реальна потреба знайти вихід із кризи, боротися з інфляцією, протидіяти наслідкам пандемії COVID-19 і отримувати більші прибутки. Усі ці вектори можна досягти шляхом ефективної реалізації, тому запровадження пенсійного забезпечення є необхідним для забезпечення підвищення рівня життя населення та сприяння розвитку пріоритетних галузей національної економіки. Тому є нагальна потреба у дослідженні інституційно-правових детермінант податкової політики на державному та місцевому рівнях як важливого інструменту регулювання соціально-економічних процесів.

Питанням формування та розвитку податкової політики України, її становленню й функціонуванню присвятили свої праці такі науковці та фахівці, а саме: В. Андрущенко, З. Варналій, В. Валігура, О. Василик, Л. Воронова, Г. Василевська, О. Десятнюк, В. Дмитрів, Т. Єфименко, Ю. Іванов, О. Кириленко, Н. Кучерявенко, А. Крисоватий, А. Кізима, І. Луніна, В. Мельник, О. Музика, Ц. Огонь, В. Опарін, М. Пабат, В. Рибак, В. Синчак, А. Соколовська, В. Суторміна, Л. Тарангул, В. Федосов, Л. Шаблиста, К. Швабій, І. Чугунов, С. Юрій та інші.

Проте його науково-практичні дослідження зосереджені на важливості бюджетних асигнувань на різних рівнях, фіскального регулювання економічних процесів, податкових стимулів для інновацій та інвестицій і навіть мінімізації впливу фінансових криз. Цьому я в основному приділяю час, податкова реформа України тощо. На нашу думку, актуальним сьогодні є звернення уваги на інституційні, організаційні та правові основи трансформації податкової політики на державному та місцевому рівнях з урахуванням особливостей сучасних ризиків. Оцінка податкового простору під впливом карантинних обмежень, акцент на децентралізації повноважень, цифровізації роботи контролюючих органів у податковій сфері, враховуючи деталі напрацювань податкового та бюджетного законодавства, можливість конкурентного податку державного утворення та консультації з місцевими органами влади та розгляду військових дій на території України.

Мета роботи зумовлено необхідністю дослідження теоретичних і практичних аспектів організації та реалізації податкової політики в Україні в сучасних умовах змін соціально-економічного глобального середовища. Для досягнення поставлених цілей необхідно вирішити такі завдання:

Виділіть ключові детермінанти, принципи та ролі податкової політики.

- Розглянути інституційно-правові аспекти податкової політики на державному та місцевому рівнях.
- Вивчення аналітичних аспектів податкової політики в контексті бюджетування.

- Моніторинг конкурентоспроможності податкової системи України в процесі євроінтеграції.
- Обґрунтування основних аспектів практики податкової політики зарубіжних країн за умови активізації процесів децентралізації.
- Систематизація та пропозиції щодо податкової реформи в Україні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає сучасна парадигма податкової політики держави.

Предметом кваліфікаційної роботи виступають теоретичні та прагматичні домінанти реалізації податкової політики в Україні.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано метод порівняльного аналізу, який порівнює доходи останніх років та бюджет України. У дослідженні акцентовано увагу на критеріях розміру бюджетних надходжень, заснованих на методі наукової абстракції (виділення найважливіших аспектів досліджуваного явища). Використовувалися також системні підходи та діалектико-статистичні методи. Методи наукової абстракції, історичні методи, методи аналізу та синтезу, графічні методи в процесі малювання та ін.

Теоретичною основою дослідження Викладено основні положення вітчизняної та світової економічної науки, наукові досягнення сучасної фінансової думки, наукові дослідження провідних фахівців у галузі державних фінансів, оподаткування та бюджетної політики.

Інформаційну базу роботи становлять законодавчі та нормативно-правові акти, звітні дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України, Державної казначейської служби України, а також монографічні дослідження та публікації у періодичних виданнях вітчизняних і зарубіжних авторів з питань податкової політики.

Практичне значення одержаних результатів полягає у сформульованих та обґрунтованих положеннях, висновках і пропозиціях, які

дозволяють визначити напрями реформування податкової політики України в умовах євроінтеграційних процесів та воєнних дій.

Основні наукові результати дослідження опубліковані у збірниках наукових праць кафедри фінансів ім. С.І. Юрія, а саме: «Фінансове забезпечення сталого розвитку»: збірники наукових праць кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Вип. 3. Т.1- 2. Тернопіль: ЗУНУ, 2023 року.

Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження визначена структура кваліфікаційної роботи, яка складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел. Загальний обсяг роботи містить 3 таблиці та 15 рисунків. Список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Сутнісні аспекти, принципи та роль податкової політики

Економічний розвиток України залежить від фіскальної політики, правильне спрямування якої дозволяє державі надійно виконувати свої обов'язки та функції та сприяти підвищенню добробуту громадян. Адже податкова система є інструментом регулювання економічних процесів держави.

Безсумнівно, податки є одним із ключових понять фінансової науки. Складність розуміння її сутності полягає в тому, що вона є водночас економічним, економічним і правовим явищем. Вчені часто не можуть пояснити економічний зміст податків існуючими методами. Тому при вивченні сутності цього поняття ми стикаємося з великими труднощами в точному тлумаченні його як економічного поняття. Тому в багатьох працях вітчизняних і зарубіжних учених існує багато визначень. Тому В.Андрущенко визначив визначення податку як «стягнення платежів з громадян і підприємств, які є демократичними за процедурою формування, але з метою передачі для цього фінансових ресурсів із приватного сектору державі». що це є обов'язковим у формі виконання так. Фінансування суспільних, національних і державних потреб через альтернативи викидам і кредитам» [1]. А. Крисоватий визначає податки як «законодавчо встановлені державою, які сплачуються юридичними та фізичними особами як частину перерозподілу частини вартості ВВП і акумулюються в централізованому грошовому фонді для фінансової підтримки виконання загальнодержавних завдань». обов'язковий платіж». [2].

Водночас «оподаткування є дуже складним і багатограним явищем, наслідки якого можуть не лише гальмувати чи уповільнювати економічний розвиток, а й стимулювати підприємницьку діяльність та підвищувати рівень суспільного добробуту» [3, с. 673]. На сьогоднішній день Україна не має чітко визначеної сфери податкової політики та не деталізована в сучасному податковому кодексі. Питання розкриття дефініції поняття «податкова політика» та розгляду засад податкової політики взаємопов'язані, а чітке розуміння сутності податкової політики сприятиме подальшому плануванню та розвитку засад у сфері податкової політики. Це сприятиме Податкова політика [4].

Пан Ю. Іванов показує різноманітність поглядів на поняття «податкова політика». Науковці виокремили три основні підходи до визначення цього поняття, згрупувавши їх, виділивши загальні та часткові. податок. Другий – функціонально-цільовий, характеризується показом розподілу функціональних можливостей та економічної сутності оподаткування, а також поточних цілей реалізації податкової політики. Третя — стратегічна орієнтація, що характеризується вибором стратегічних цілей, очікуваних вимог і обмежень рамок податкової політики. » 94]. Безумовно, запропонований метод сприяє розпізнаванню потрібних категорій. Але всі ці визначення визначають податкову систему лише для країни, тобто для цілей країни, тобто для того, щоб люди були країною, і зазначена червона лінія зберігається.

Сучасна комплексна податкова політика залежить від економічних, політичних і соціокультурних факторів суспільства і є засобом розподілу та перерозподілу валового національного доходу та бюджету, забезпечення економічного зростання та підтримки соціальної політики. може безпосередньо впливати на формування Ці соціально-економічні та інші неекономічні аспекти податкової політики хвилюють багатьох сучасних дослідників [6].

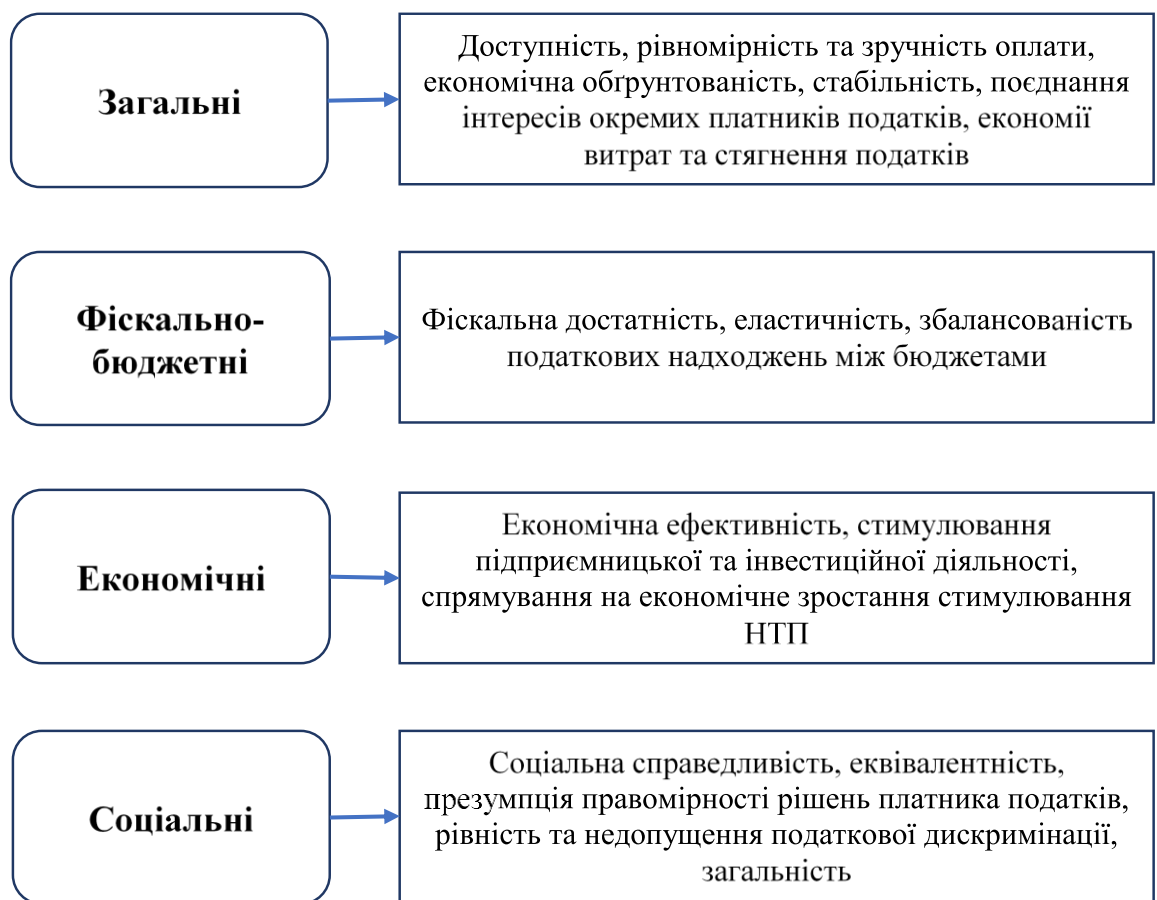
На думку В. Оніщенка, «податкова політика — це система заходів держави у сфері податкового регулювання», однак автор зазначає, що зміст і мета податкової політики зумовлені соціально-економічними та політичними факторами суспільного розвитку. Є. «Соціально-економічна система суспільства, стратегічні завдання, що визначають розвиток національної економіки, соціальні групи». Влада та міжнародні зобов'язання у фінансовій сфері. Іншими словами, можна сказати, що оподаткування визначається, з одного боку, загальним підходом держави до проблеми регулювання економіки, а з іншого – впливає на концепцію регулювання. [7, с. 20].

Для визначення поняття «податкова політика держави» можна взяти за основу визначення професора І. Майблова. «Податкова політика є складовою частиною соціально-економічної політики держави, спрямованої на формування таких податків». Ця система є кумулятивною та раціональною, «стимулює використання національного багатства країни та гармонізацію інтереси суспільства, забезпечуючи тим самим соціально-економічний прогрес суспільства» [8, С. 18]. У ній автор сформулював основну мету реструктуризації податкової системи України та показав її актуальність для податкової політики.

Проте варто висловити думку Л. Барранник. «Державна податкова політика є невід'ємною частиною соціально-економічної політики держави і спрямована на формування податкової системи з урахуванням особистих інтересів громадян, сприяє накопиченню та раціональному використанню національного багатства країни, сприяє гармонізації економічних і соціальних інтересів, а також забезпечують соціально-економічний прогрес суспільства [9, стор.116].

Основними суб'єктами державної податкової політики є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та платники податків. Предметом національної податкової політики є податкова система України. На нашу думку, слід враховувати інтереси платника податків.

Слід зазначити, що стаття 4 Податкового кодексу України визначає основні принципи податкового законодавства України, деякі з яких пов'язані із засадами формування податкової політики. Рівність і нетерпимість до податкової дискримінації. соціальна справедливість. Стабільність, єдиний підхід. прості люди. Відповідальність, податкова нейтральність. «Підвищення ефективності оподаткування» [10]. Тому деякі принципи української податкової системи узгоджуються із загальноекономічними чи класичними принципами. Принципи формування податкової політики в Україні можна згрупувати графічно (див. рис. 1.1).

Рис. 1.1. Групування та базова характеристика принципів податкової політики [2, 11]

У сучасних умовах принципами формування податкової політики є:

1. Принцип наукової обґрунтованості. Сучасна політика має базуватися на науці. Навчання мають проводити фахівці з різних галузей (економісти, юристи, соціологи, філософи). Важливою частиною наукової обґрунтованості має бути ретельне наукове тестування.

2. Принцип законності. З огляду на її важливість, податкова політика не може бути простою установкою програмного забезпечення національними регуляторами. Він має визначатися документами стратегічного (концептуального) планування та документами тактичних правил змісту, які мають нормативно-правовий характер і є обов'язковими для виконання адміністрацією.

3. Оцінка очікуваних ефектів і принципи обліку. Вибір податкових цілей та основних засобів їх досягнення має ґрунтуватися на передбаченні всіх можливих ефектів (наслідків), а також демонструвати якнайточнішу кількісну оцінку. Крім позитивних наслідків цілі, необхідно також враховувати очікувані негативні наслідки, які завжди присутні в будь-якій податковій політиці.

4. Принципи збалансування та узгодження різних інтересів. Вибір цілей податкової політики та основних засобів їх досягнення не повинен базуватися виключно на оцінці впливу та обліку. Цей вибір передбачає необхідність враховувати різні типи бюджетів і різні типи інтересів платників податків. Узгодження різних інтересів є важливим.

5. Принцип єдності стратегії і тактики. Розробка податкової політики повинна включати розробку концепції (теорії) та розробку стратегії впровадження. Реалізація податкової політики повинна передбачати розробку несуперечливої стратегії.

6. Принцип гнучкості означає, що податкова політика має бути достатньо гнучкою, щоб адаптуватися до мінливих регіональних, національних і навіть глобальних соціально-економічних умов. Загалом податкова політика має чітко слідкувати за соціально-економічними змінами, але в деяких випадках необхідно також передбачати та випереджати

очікувані зміни. Встановлені системи оподаткування є не догмою, а керівництвом до дій і постійно вдосконалюються та об'єктивно переглядаються.

7. Принцип відкритості (прозорості). Відповідно до цього принципу, закон, незалежно від того, чи це нещодавно видана податкова політика, тобто стратегічний документ, чи вже діюча податкова політика, тобто тактичний нормативний документ, може бути широко використаний і обговорений. Ці документи не повинні залишатися конфіденційними. Крім того, з метою адаптації діяльності платників податків протягом певного періоду до змін у податковій політиці держава зобов'язана завчасно повідомляти про ці зміни [11].

8. Принцип політичної відповідальності. Уряд повинен і надалі вимагати від громадян фундаментально оцінити, чи рухається податкова політика в цьому напрямку. Податкова політика має повною мірою відображати інтереси вибору людей.

9. Принципи фіскальної адекватності. При формуванні податкової політики необхідно забезпечити оптимальні податкові надходження на основі сформованих економічних принципів. Іншими словами, перерозподіл податкових надходжень у бюджетній системі має бути достатнім для здійснення відповідних управлінських функцій.

10. Принцип інтеграції. З метою забезпечення адаптації та координації національної податкової політики необхідно поступово інкорпорувати її до вимог конкретних регіональних інтеграційних об'єднань. Запозичення іноземних методів та інструментів реалізації податкової політики.

11. Принцип стабільності означає, що податкова політика не повинна змінюватися протягом певного періоду часу. За допомогою цього принципу економічні агенти мають можливість з високою вірогідністю передбачити напрямок своєї фінансової стратегії та отримати потенційні прибутки за умови стабільного оподаткування. Крім того, стабільна податкова політика підвищила ефективність збору та адміністрування податків [12].

При цьому визначте можливі цілі податкової політики держави. У більшості випадків фіскальна політика спрощує цей погляд на політику. Насправді сучасна національна податкова політика може мати різноманітні цілі. Їх асортимент досить широкий. За останні десятиліття уряди багатьох країн запровадили національну податкову політику, посилили втручання в ринкову діяльність, сприяли преференційному розвитку певних галузей промисловості, вплинули на інноваційну та інвестиційну діяльність, стимулювали економічну реструктуризацію, і Ми розширили наше зелене виробництво. І споживання. , з процесом міждержавної інтеграції

Окрім фінансів, ми вважаємо доцільним акцентувати увагу на економічних, соціальних, екологічних та міжнародних цілях. Все це дуже важливо для розвитку країни, але важко розглянути в одній статті. Для прикладу зосередимося на екологічних цілях податкової політики держави.

Сучасні податкові реформи в деяких європейських країнах рухаються до перенесення податкового тягара з мобільних факторів виробництва, особливо праці, на природні ресурси. Навколишнє середовище часто вважається одним із найбільш проблемних питань у процесі гармонізації законодавства, особливо податкових систем. Україна має багаті запаси природних ресурсів і існує потреба у розвитку податків на природні ресурси, а також екологічних податків [13].

Визнання того, що членство в ЄС є стратегічним пріоритетом розвитку, неминуче породжує багато питань для України щодо подальшої стратегії податкової реформи. Одним із основних засобів реалізації такої стратегії мають стати економічні механізми використання та відновлення природи. Такі податкові реформи ґрунтуються на розширенні бази оподаткування за рахунок потоків ресурсів при одночасному зниженні податків на зайнятість, тим більше, що доходи від прямих податків, що надходять до бюджету, мають тенденцію до стабільного скорочення.

Водночас досвід розвинутих демократій свідчить, що громадяни мають право і навіть потребу брати участь у формуванні та реалізації національної

податкової політики для захисту своїх інтересів як платників податків. Тому розвиток податкової політики в сучасних демократичних правових державах є предметом взаємодії між платниками податків та державними інституціями. На жаль, існує велика різниця між оптимальним дизайном податкової системи з точки зору країни та оптимальним дизайном податкової системи з точки зору громадян і бізнесу. У той же час посередницька роль домогосподарств між національним добробутом та добробутом особистості створює відмінності та спільні інтереси. З боку держави оптимізація просто розуміється як прирівнювання до податкових стимулів для продуктивної ефективності, включаючи сприяння підприємницькому ризику та максимізацію функцій соціального забезпечення при одночасному зменшенні соціальної нерівності. [14,51].

Те, як держави виконують цю функцію, залежить від узгодженості податкових інтересів між державами та платниками податків. Остання є предметом взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства в податковій сфері.

Отже, оскільки податкова система держави зачіпає інтереси всіх без винятку її громадян, соціальна складова податкової політики є сполучною ланкою між державою та її громадянами у вигляді інститутів громадянського суспільства, які захищають приватні та суспільні інтереси у сфері оподаткування. Зробіть проблему взаємодії реальністю. . Водночас це впливає не лише на бюджетне питання сплати податків, а й на відповідність суспільних благ податковому тиску. Суспільні блага повинні забезпечуватися державою за рахунок ресурсів народу [15, с.73]. В останньому випадку в умовах розвинутого громадянського суспільства відбувається активний діалог між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади щодо розробки, координації та реалізації національної податкової політики. Оскільки Асоціація займається насамперед власне складовими національної податкової політики, її механізми, які є безпосередніми

засобами збору та перерозподілу національних доходів, представляють суспільний інтерес.

1.2. Інституційно-правові складові податкової політики на державному рівні

Фіскальна політика є одним із пріоритетів ефективного соціально-економічного розвитку регіонів і націй. Останнім часом нагальною є необхідність приведення податкової політики України у відповідність до міжнародних норм і стандартів. Організаційно-правове та інституційне забезпечення податкової політики України потребує впровадження сучасних рішень, стабільності, інноваційності, соціальної спрямованості, прозорості, цифрової трансформації та ефективного світового досвіду. Метою сучасної податкової парадигми є зміцнення партнерства між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та платниками податків з метою зміцнення фіскальної спроможності держави та місцевих громад у рамках підвищення добробуту населення. .

Важливі основи фіскальних відносин між державою та корпораціями та фізичними особами формуються при проектуванні податкової системи та розкриваються в процесі фіскальної політики. За роки незалежності України механізми регулювання фінансових відносин часто змінювалися, оскільки інституційна діяльність у цій сфері була дуже активною та інтенсивною. Це пов'язано з багатьма позитивними змінами та доповненнями, які регулярно вносяться до бюджетного процесу та ключових податкових законів, а також різноманітністю того, як і як здійснюється управління податками та платежами, особливо на місцевому рівні. Проте такі зміни торкаються лише внутрішнього алгоритму сплати податків з фізичних осіб. Такі нормативно-правові заходи не є ефективним механізмом загального фінансового нагляду.

На фактичну податкову політику в Україні впливає низка дискримінаційних факторів, зумовлених громіздкістю, складністю,

нестабільністю та неоднозначністю окремих положень податкового законодавства. Рівень узгодженості окремих законодавчих актів є недостатнім (не відповідає практиці розвинених країн). Дисбаланс прав та обов'язків платників податків. Ігнорування потреб компанії та умов ведення бізнесу. Державні та місцеві органи не повною мірою використовують переваги податків та/або податкових пільг. Податковий тягар на суб'єктів господарювання розподіляється нерівномірно [16, С. 252]. Платникам податків бракує податкової культури, обізнаності та потенціалу. Відносно низький рівень технічного забезпечення процесів модернізації технологій та оподаткування. Дискримінація соціальних компонентів, таких як механізми перерозподілу податків

Крім того, слід підкреслити, що недосконалість податкової політики негативно впливає на діяльність малого та середнього підприємництва та створює перешкоди для пошуків інвестиційної та інноваційної діяльності в органах місцевого самоврядування та державі. Таке середовище посилює слабкі сторони підприємств, а існування несприятливих умов, спричинених дією дестабілізуючих факторів монетарної політики, часто стає однією з головних причин фінансових криз і корпоративних банкрутств, ускладнюючи ефективні соціальні зміни. Грошово-кредитна політика функціонує в державі шляхом правильного використання відповідних інструментів, водночас регулюючи діяльність сумлінних платників податків та потенційних інвесторів у розвитку соціально-екологічних та інноваційних адміністративних одиниць, має мати стимулюючий вплив.

В Україні протягом багатьох років формувалась і реалізовувалась податкова політика, оптимізувались механізми її реалізації та вдосконалювались відповідні положення (принципи, інструменти, інститути, закони тощо). Останнім часом було здійснено кроки щодо її модернізації з метою перетворення Державної податкової адміністрації України на демократичний державний інститут, як пріоритетний інститут ефективної фіскальної політики. Важливою умовою податкової реформи є практичні

умови, спрямовані на приведення діяльності податкових органів у відповідність до податкового законодавства України та вимог ЄС. Соціально-економічна модель розвитку ринку ЄС характеризується більшим захистом з боку держави вищими податками. Причому найвища концентрація ВВП характерна для скандинавських країн, які характеризуються найбільшим державним сектором і найвищим рівнем соціального забезпечення [17, с.163].

Нормативно-правову основу для гармонізації податкової політики в ЄС закріплено в Договорі про функціонування Європейського Союзу, стаття 113 якого передбачає нормативно-правовий акт, спрямований на гармонізацію законодавства у таких сферах: право правління приймати. непрямі податки, де така гармонізація необхідна для створення та функціонування спільного ринку; Мистецтво також. Стаття 115 Договору передбачає «однаковість законодавчих та адміністративних актів держав-членів з метою ефективного функціонування внутрішнього ринку (в тому числі в результаті формування правових норм)». «Надає Раді Європейський Союз має право приймати такі директиви». ...) сфера функціонування прямих податків)» [18, С. 188]. На внутрішню гармонізацію податкової політики в ЄС впливають фактори ризику з 2016 року, коли у Великій Британії відбувся референдум щодо Brexit і Великобританія неодноразово звертала увагу на неузгодженість у сфері фіскальної політики, особливо в цій сфері. Про корпоративний податок.

Вважаємо, що в рамках інтеграції України до Європейського Союзу національне податкове законодавство, підкріплене інформацією про податкову політику на національному та місцевому рівнях, має забезпечити покращення правового нагляду. Слід зазначити, що після змін в українському податковому законодавстві та деяких законах України щодо податкової реформи більшість підходів фіскальної політики (податків) відповідають підходам ЄС.

Проте реалістичність місцевих податкових організацій та правового забезпечення в країнах-членах ЄС є дещо неоднорідною, що в цьому відношенні перешкоджає координації та уніфікації чітких меж регіональної фіскальної політики в Україні. Угода про асоціацію [19] між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та його державами-членами, з іншого боку, передбачає чіткий перелік, ставку або базу податків, які сплачуються Європейському Союзу. були встановлені. території України.

У цьому контексті необхідно розрізнити дві сфери щодо узгодження місцевих податків і зборів в Україні за правом ЄС.

1. Впровадження принципів належного корпоративного управління в податковій сфері. Стаття 349 Угоди стосується лише принципів належного управління у податковій сфері, і держави-члени також дотримуються цих принципів на рівні ЄС: прозорість, обмін інформацією та чесна податкова конкуренція.

2. Коригування структури податкової системи, в тому числі коригування понять прямих і непрямих податків [20, с.15]. Зауважимо, що підвищення прямих податків є одним із ключових напрямків довгострокової податкової реформи для країн, які планують вступ до Європейського Союзу.

Наказом Міністерства України «Про затвердження Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» [21] встановлено чіткий розподіл повноважень між державними органами влади та органами місцевого самоврядування. Це потребуватиме тривалих консультацій між центральним органом виконавчої влади та Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування. Монетарна політика, децентралізовані органи влади та їх фіскальні проблеми. Короткострокова та середньострокова підтримка. Outlook.

Податкова система України включає загальнодержавні та місцеві податки та збори (мити), що спричиняє певні затримки в процесі податкового коригування на місцевому рівні. Це пояснюється тим, що механізм розподілу

податків між центральним і місцевими бюджетами є невідпрацьованим, що обмежує розвиток територій.

Централізація всіх податкових надходжень призводить до дискримінації між регіональними адміністративними одиницями та не сприяє використанню бюджетних коштів у складних сферах. Ми вважаємо, що фіскальний федералізм, принцип децентралізації, властивий державам-членам ЄС, повинен мати пріоритет у цьому відношенні.

Повертаючись до розгляду основних детермінант податкової політики, зазначимо, що в широкому розумінні це комплекс фіскальних заходів держави щодо державних витрат, трансфертних платежів, формування рівня і структури податкової системи. . Грошово-кредитна політика характеризується двоїстим характером, що визначається характером монетарної політики, що виявляється в необхідності узгодження політики витрат і доходів держави, а їх симбіоз завжди суперечливий [22, С. 823].

Ми шукаємо оптимальні шляхи наповнення бюджетів усіх рівнів достатніми фінансовими ресурсами для зменшення податкового навантаження на бізнес, підвищення соціальних стандартів та якості життя, а насамперед – зміни суперечностей у податковій політиці. В Україні таку ідилічну поему втілити важко, багато в чому через корупційну та несправедливу податкову систему, ухилення від сплати податків, складність і непрозорість бюджетного процесу, превалювання соціальної парадигми фіскальної політики. є низьким. Згідно з нею, поглиблення протиріч між фіскальною політикою та податковою політикою та поява нових суперечностей і протиріч зумовлені розбіжностями у визначеннях сутності бюджету, податків, податків, податкової політики.

Варто погодитися з такими аспектами: «Загалом оподаткування розглядається як сфера діяльності органів влади, пов'язаних з управлінням відносинами та процесами, пов'язаними з достатністю державного бюджету та видатками з нього» [23, с. 164]]. Удосконалення податкової системи в сучасному розумінні стосується багатьох державних і місцевих державних

фінансів у сферах бюджетного управління, оподаткування та видатків з метою регулювання підприємницької діяльності, придушення коливань сукупного попиту, впливу на зайнятість тощо. Це втілено в заходи. Підвищити інвестиційну привабливість. . , інфляція та інші соціально-економічні показники. Крім того, поєднання фіскальної та монетарної політики є важливим макроекономічним інструментом для пристосування ринкової економіки на основі здатності державних закупівель, оподаткування та трансфертних платежів впливати на національний дохід і реальний ВВП.

Серед компонентів сукупного попиту важливе місце займають державні витрати та податки. Маніпулюючи цими факторами, країни можуть впливати на сукупний попит і пропозицію та регулювати макроекономічну рівновагу. Система заходів, за допомогою яких держава регулює ці процеси за допомогою податків, зборів, митних зборів і різних державних коштів, називається фіскальною політикою, і це система, за якою держава (органи місцевого самоврядування) приймає рішення щодо податків і контролю власних витрат. Держава несе не тільки витрати на закупівлю товарів і послуг, а й утримання об'єктів контролю витрат [24, С. 645]. До місцевих видатків належать соціальний захист і соціальне забезпечення, позашкільна освіта, пріоритетні проекти місцевого розвитку (спорт, культура, автомобілебудування, ЖКГ тощо), проекти погашення місцевих боргів, управління державною нерухомістю та інші видатки.

Слід зазначити, що самостійність місцевих бюджетів в Україні забезпечується власною стабільною часткою державних доходів, а також правом самостійно вирішувати напрями використання коштів місцевих бюджетів. Однак органи місцевого самоврядування, зокрема новостворені органи місцевого самоврядування, мають низьку фінансову незалежність в управлінні власними фінансовими ресурсами та не можуть покладатися на власні бюджетні ресурси для соціально-економічного розвитку. Фактичний стан місцевої фіскальної політики безпосередньо пов'язаний з формою правління. Цей елемент займає домінуюче положення в так званій

вертикальній ієрархії, тобто функціонування країн, регіонів і територій і відповідних механізмів розподілу влади. Сутність регіональної фінансової політики пояснюється певними політичними чинниками, які зумовлюють надання широких повноважень у сфері фінансових відносин на функціональному рівні органів місцевого самоврядування. Головною метою фіскальної політики регіонів має бути забезпечення податкової незалежності адміністративних одиниць та економічного саморозвитку.

З цієї точки зору необхідним є моніторинг факторів, що характеризують стійкість регіонального економічного розвитку. Визначені регіональні важелі – це набір кількісних і якісних показників, які свідчать про постійний і ретроспективний вплив різних факторів на соціально-економічну стабільність регіону. Крім концентрації соціально-економічних процесів і регіонального прогнозування, параметрів планування та планування, механізми стабілізації регіональних важелів потребують також реалізації бюджетної політики на державному та місцевому економіко-правовому рівнях [25, с. 89]. Виходячи з цього, місцева податкова політика має враховувати взаємопов'язану систему цілей і дій національних органів влади та місцевого самоврядування у сфері використання місцевих бюджетів і фінансових ресурсів, з метою всебічного розвитку окремих адміністративних регіонів. Як багатоструктурну категорію податкову політику місцевого самоврядування слід розглядати крізь призму трьох елементів: податкової політики, фіскальної політики та політики збалансування бюджету [26, с.144].

Доречно відмітити поступове зниження спроможності органів місцевого самоврядування фінансувати делеговані повноваження за рахунок власних фінансових ресурсів, особливо податкових надходжень. Навпаки, навантаження на державний бюджет України через фінансову підтримку органів місцевого самоврядування зростає. Така тенденція до менш ефективного розвитку дохідної бази місцевого самоврядування в Україні ускладнює формування та виконання державного бюджету в Україні. Це

може бути наслідком, серед іншого, несприятливих зовнішніх умов, які призводять до незадовільної фіскальної динаміки. Основні показники автономності господарська діяльність. Це негативно впливає на стабільність внутрішнього валютного курсу, запускає інфляційну спіраль, збільшує безробіття та скорочує матеріальне виробництво.

Серед внутрішніх інституційних факторів варто виділити незавершеність фіскального планування та прогнозування, яка проявляється в контексті реорганізації взаємовідносин між державним та місцевими бюджетами шляхом створення унітарних органів місцевого самоврядування. Фіскальна політика органів місцевого самоврядування у 2019-2020 роках характеризується переважанням бюджетних асигнувань, особливо на субвенції на освіту (21%), субвенції (10%) та субвенції на інфраструктуру (8%). Податкова складова була найбільшою і формувалася на основі податку на прибуток (27%) та єдиних податків (податки з юридичних осіб – 4%, податки з фізичних осіб – 3%) [27]. Така реалістичність ще раз свідчить про низьку бюджетну та податкову автономію органів місцевого самоврядування. Ця проблема є особливо гострою в той час, коли ми намагаємося стримати поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) і мінімізувати її вплив на питання монетарної політики.

Проте планується поліпшити фінансову діяльність муніципальних утворень об'єднаної території за рахунок цільових перерахувань коштів з державного бюджету України, не приділяючи належної уваги розвитку дохідної бази самих муніципальних утворень. Це є перешкодою для посилення фіскальної самостійності місцевих бюджетів в Україні.

У нинішній економічній ситуації, коли в Україні зменшуються реальні доходи і зменшуються можливості для створення малих і середніх підприємств, необхідно уточнити основний напрям фіскальної політики на коротко- та середньострокову перспективу та зосередитися на збільшенні надходжень до місцевих бюджетів.

Тому, надаючи пріоритет розвитку податкової політики в Україні, важливо реалізувати заходи комплексного характеру для підвищення її ефективності. Досвід країн ЄС акцентує увагу на балансі інтересів платників податків та адміністративних органів у сфері оподаткування на національному та місцевому рівнях. З цієї точки зору це партнерство сприяє чесності та готовності платити на всіх рівнях бюджету. У цьому контексті та в реаліях України необхідно підтвердити логічний зв'язок між фіскальною функцією оподаткування та соціальними наслідками перерозподілу бюджетних надходжень.

Справжнє підвищення соціальних стандартів підвищить довіру платників податків до місцевих і державних податкових органів і покращить фіскальну спроможність. Крім того, в Україні необхідно реалізувати принципи податкової політики, спрямовані на забезпечення часткової самостійності органів місцевого самоврядування в оподаткуванні та бюджетному плануванні (диверсифікація податкових повноважень від центрального рівня до територіального).

Пильну увагу обіцяють приділити податкам на майно, які в інших країнах (наприклад, у США, Канаді та Швейцарії) відіграють важливу фіскальну роль у доходах місцевих бюджетів.

На національному рівні організація грошово-кредитної політики та правове забезпечення мають досягти стабільного піку. Зміни та доповнення до бюджетного та податкового законодавства мають бути економічно обґрунтованими та здійснюватися в рамках своєчасного інформування всіх суб'єктів оподаткування.

Слід наголосити, що фінансова політика України має стати каталізатором, що стимулює розвиток пріоритетних галузей економіки, інноваційних процесів, регіональної інвестиційної діяльності, енергозберігаючих та екологічно чистих технологій, освітнього та наукового процесів, а також цифровізації суспільства. Адміністративна діяльність на

державному та місцевому рівнях у таких сферах, як адміністрування податків, зборів, платежів тощо.

Висновки до розділу 1

Важливими цілями державної податкової політики є не лише фіскальні, а й соціальні, екологічні та міжнародні цілі. Важливою сучасною тенденцією розвитку податкової політики розвинених країн є так зване «екологізація». Одним із основних засобів реалізації цієї стратегії в Україні має стати економічний механізм природного відтворення, основними принципами якого є доцільне господарське використання природних ресурсів та їх охорона. Останнє стосується ефективного використання землі, води та лісів шляхом відповідного планування відповідно до екологічних умов конкретного регіону та встановлення оптимальних методів управління навколишнім середовищем, які покращують природні умови.

Важливим принципом податкової політики України має бути особиста вигода платника податків. До цього часу всі заяви платників податків мали декларативний характер. Основним принципом взаємовідносин між платниками податків і державою залишається «народ як нація». Уряд не повідомляє платникам податків, що зібрані гроші витрачено. А складність економічної ситуації через податковий механізм була перенесена на нижчі верстви населення, про що свідчить запровадження пенсійних зборів та обмеження пенсій для «середнього класу» суспільства.

РОЗДІЛ 2. ДОМІНАНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз податкової політики у контексті формування бюджетних ресурсів в умовах війни

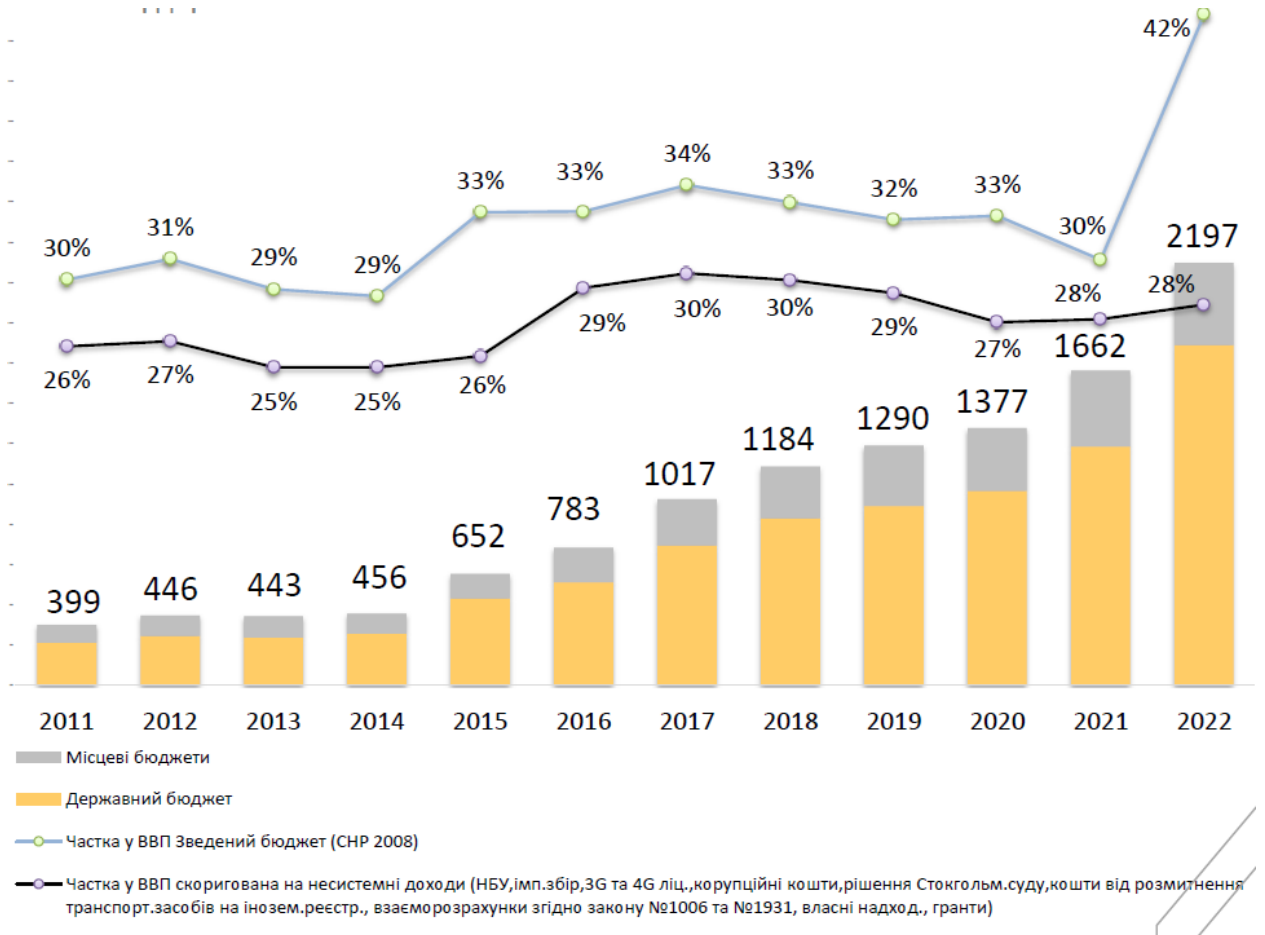
З реформуванням та вдосконаленням податкової політики тісно пов'язані економічні перетворення та зміцнення Української держави та утвердження власного шляху розвитку в умовах безперервного інтеграційного процесу. В умовах євроінтеграційних процесів, динамічних змін економічних чинників та соціально-політичних характеристик реалізація податкової політики в Україні нині є дуже помітною. Важливим фактором, що визначає вимоги сучасної податкової системи, є необхідність прискорення економічного зростання в Україні.

Враховуючи нестабільну ситуацію в економічній системі України, вирішення фіскальних питань є важливим заходом для економічної та соціальної стабільності та сталого розвитку регіону та країни. У цьому контексті податкова система має стати дієвим інструментом регулювання суспільних, соціальних та економічних процесів, особливо в умовах євроінтеграції, та проведення в Україні сучасних системних економічних реформ [28, С. 155].

Варто зазначити, що серед фінансових інструментів державної підтримки інвестиційної діяльності державна податкова політика посідає особливе місце.

За допомогою інструментів податкового менеджменту держава може реально створити дієві стимули для інвесторів та одержувачів інвестицій та суттєво зменшити податкове навантаження в цій сфері [29, С. 37].

Зухвале та цинічне військове вторгнення Російської Федерації на територію України в лютому 2022 року та наступні військові дії протягом 2023 року завдали сильного удару по українській економіці, що також відображено в доходах бюджету 2022 року. (див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Фінансові надходження до бюджетів України у 2011 – 2022 роках, млрд. грн. [30]

Таким чином, доходи зведеного бюджету за 2022 рік склали 2 196,6 трлн грн. З них: 480 млрд грн. (тобто 21,9%) – це надходження грантів (дарів) та допомоги від ЄС, іноземних урядів, міжнародних організацій та донорських установ. 116,2 млрд грн (5,3%) – пожертвування, гранти та дарунки у складі власних доходів бюджетної установи. Зазначимо, податкові надходження у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилися на 110,6 млрд грн. Найбільше скорочення зафіксовано за такими податками:

- Корпоративні податки внаслідок значного зменшення доходу платника податків.

- Акцизи через запровадження норм та обмежень під час воєнного стану (нульова ставка податку на основні види пального, тимчасова заборона продажу алкоголю).

- ПДВ. Це пов'язано зі збільшенням розмірів пільг у 4,4 раза через зменшення обсягів імпортованих товарів та розширенням переліку звільнених операцій через військову агресію.

Порівняно з 2021 роком неподаткові доходи зросли на 166,1 млрд грн. Містить інформацію з таких джерел:

- Частина дивідендів та чистого прибутку НАК «Нафтогаз України» та АТ КБ «Приватбанк».

- Власні надходження бюджетної установи зросли в 2,3 раза, в основному за рахунок пожертвувань, дотацій та пожертв.

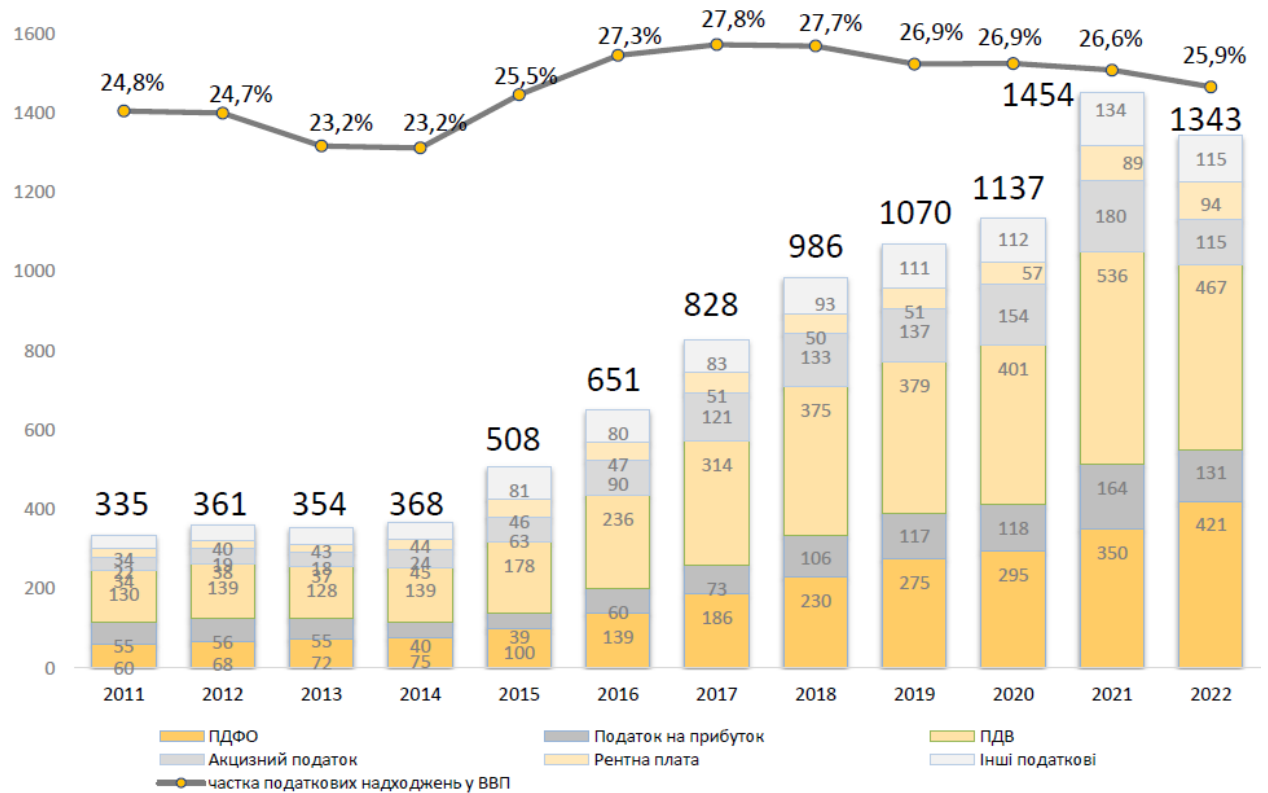
Таблиця 2.1.

Динаміка надходжень за основними бюджетоутворюючими податками у 2022 році, млрд. грн. [30]

Джерело надходжень	Зростання/падіння за 2022, р/р	
Податок та збір на доходи фізичних осіб	+ 70,9 млрд грн	+20,3%
Податок на прибуток підприємств	- 33,3 млрд грн	- 20,3%
ПДВ (сальдо)	- 69,5 млрд грн	- 13,0%
Акцизний податок	- 64,9 млрд грн	- 36,0%
Рентна плата	+ 4,8 млрд грн	+ 5,4%

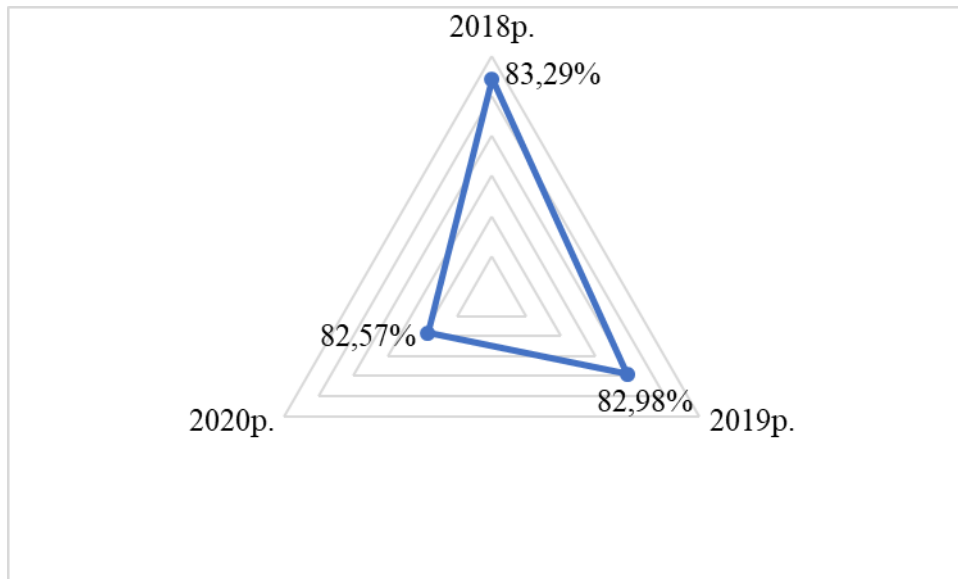
Тобто масштабне вторгнення РФ спричинило падіння економіки на 29,1%, а номінальний ВВП знизився на 4,8%. Збільшення надходжень податку на прибуток відбулося за рахунок підвищення зарплат військовим.

Податкові надходження до Зведеного бюджету у 2022 році становили 1343,2 млрд грн проти 110,6 млрд грн. Порівняно з 2021 роком він зменшився на 7,6%, а частка податкових надходжень у ВВП впала до 25,9% (див. рис. 2.2).

Рис. 2.2. Фіскальна компонента Зведеного бюджету України, млрд. грн. [30]

Водночас зазначаємо, що податкові надходження мають стабільно високу частку у фінансовій структурі зведеного бюджету України, досягнувши за звітний період понад 82% (див. рис. 2.3). Зведений бюджет України у 2018 році наповнено доходами в сумі 1 184 290 770 тис. грн., з яких 83,3% або 986 348 520 тис. грн становлять податкові надходження. У 2019 році він зріс на 83 973 320 млн гривень (83%) і у 2020 році досяг 1 136 687 млн гривень, або 82,6% доходів зведеного бюджету України.

Рис. 2.3. Частка податкових надходжень у доходах Зведеного бюджету України [30]

На податкові надходження впливають макроекономічні та мікроекономічні фактори. Існує комплекс соціально-економічних факторів, які мають суттєвий вплив на обсяг податкових надходжень до бюджету та визначають потужність податкового потенціалу, насамперед бази оподаткування, яка має істотне значення для розрахунку податкового зобов'язання [31, с. 43]. Зазначає, що у період 2018-2020 років на світовому товарному ринку склалася несприятлива цінова ситуація, яка негативно вплинула на розвиток вітчизняної економіки та поповнення бюджету, загостривши військовий конфлікт на сході України та на сході України. України; Повинен. Платоспроможність населення низька. І є структурні диспропорції в економіці. Ці фактори негативно впливають на результати діяльності компанії, прибуток, виплату заробітної плати та загальні податкові платежі.

Прийняття збалансованого бюджету та супутнє формування довгострокових факторів економічного зростання при підвищенні ефективності використання бюджетних коштів стає стратегічним напрямом розвитку країни у сфері фінансів [32, С. 92]. Підсумовуючи, податки

відіграють важливу роль у формуванні як місцевих, так і державного бюджетів. Це означає, що роль податкової політики у забезпеченні формування необхідних фінансових ресурсів держави для виконання покладених на неї обов'язків ефективно реалізується, оскільки понад 80% доходних джерел бюджетів усіх рівнів становлять податкові надходження.

Форму

Фонд створюється шляхом оподаткування національних ресурсів. Він фінансує частину витрат простого та розширеного відтворення в національній економіці та фінансує соціальні проекти, такі як пенсії, соціальне забезпечення, освіта та охорона здоров'я. У контексті забезпечення національної оборони та безпеки. Підтримка державної влади та виконавчих, законодавчих, виконавчих і судових органів. Надання позик і грантів іншим країнам [33, С. 147].

Основними негативними чинниками, що визначають низьку конкурентну позицію податкової політики України порівняно з економічно розвиненими країнами, є:

«Нестабільність, внутрішні протиріччя, протиріччя в податковому законодавстві.

- Високе податкове навантаження на платників податків.
- Необґрунтований розподіл податкового тиску між факторами виробництва.
- Низька фіскальна ефективність податкової системи» [34].

Крім того, вищевказані недоліки спричинили такі інституційні проблеми в податковій системі:

- «Недостроки платників податків до бюджету та державних цільових фондів;
- Ухилення від сплати податків у великих розмірах.
- Заборгованість бюджету з відшкодування ПДВ». [35, с. 350].

Тому для успішної реалізації цілей реформування національної податкової політики щодо формування здорової податкової системи та

економічного зростання в Україні необхідно терміново вжити ефективних заходів для подолання цих проблем. Типово.

Створення нової законодавчої бази в податковій сфері має відображати існуючі податкові традиції та адаптуватися до світових тенденцій розвитку оподаткування.

Слід також зазначити, що податкова система передбачає відповідний режим, у якому вона реалізується та адаптована до умов реформування. Інститути є суб'єктами інституційних механізмів. Як зазначає Д. Норт, «Немає іншого рішення, окрім використання інституційних механізмів для встановлення правил гри та використання інституцій для забезпечення дотримання цих правил».[36] . Метою функціонування інституційних механізмів є досягнення збалансованої фіскальної політики, що підтримується відповідною інституційною структурою, щоб нові моделі такої політики були. Необхідно поєднувати забезпечення достатнього рівня боргу із забезпеченням достатнього рівня боргу та гнучкості.

Серед установ, які реалізують податкову політику в Україні, заслуговують на увагу Міністерство фінансів України та Державна податкова служба України, юрисдикція якої поширюється на її територію. Основними пріоритетами Міністерства фінансів України у формуванні та реалізації податкової політики є: Підвищення якості та ефективності адміністрування податків. Ефективне накопичення фінансових ресурсів, необхідних для виконання державою своїх обов'язків. Забезпечити справедливість і рівність податкової системи та її відповідність стандартам Європейського Союзу. розширення податкової бази» [37, С. 105].

Спроможність України увійти до рамок європейської держави з метою уникнення соціально-політичних конфліктів та подолання їх негативних наслідків залежить від правової системи, яку створює держава. Тому податкова політика має стимулювати пріоритети національної економіки та мінімізувати відсоткову ставку національної економіки, щоб вона могла задовольнити всіх зацікавлених сторін, зменшити невдоволення населення

оподаткуванням і протистояти всім форс-мажорним ситуаціям. , необхідно розробити нова сучасна українська стратегія податкової політики. Він орієнтований на найбільшні верстви населення, а також на поповнення бюджету за рахунок витрат на соціальні проекти [38, с.943].

Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів. Розподіл відповідальності та повноважень органів управління та структурного поділу податкових служб є питаннями, які потребують першочергового вирішення. Наразі немає чіткого визначення відповідальності за кожне рішення. Зобов'язання між Державною податковою службою України та Міністерством фінансів України нечіткі.

Насправді, хоча Державна податкова служба України має великий вплив у сфері податкової політики, законна податкова політика знаходиться в юрисдикції Міністерства фінансів України, і податкові органи не можуть перекладати відповідальність за неакуратне податкове законодавство. До Уряду та України [35, С. 351].

Крім того, оскільки кадровий потенціал є дієвим рушієм якісних змін, підготовка висококваліфікованих кадрів є важливою умовою забезпечення процесу модернізації податкової політики країни. Тому створення ефективних систем підвищення кваліфікації податківців є одним із пріоритетних напрямків подальшого реформування.

2.2. Моніторинг конкурентоспроможності податкової системи України в умовах євроінтеграційних процесів

Послідовна реалізація в Україні соціал-демократичної лінії реформ, перехід від командно-адміністративної до державної адміністративної системи, об'єктивний процес цифровізації фінансового простору та розвитку суспільства в цілому зумовлює необхідність і важливість: Модернізувати діяльність податкових органів України. Податкова система України

побудована за зразком європейських податкових систем, але, на відміну від податкових систем Європейського Союзу, не є інструментом національної конкурентоспроможності та не сприяє інноваціям. Інвестиційний розвиток, зростання економічної діяльності суб'єктів господарювання. Процеси глобалізації та інтеграції створюють нові вимоги до розвитку податкової політики в Україні.

Конкуренція між штатами у сфері оподаткування виникає через зусилля урядів штатів залучити іноземні інвестиції та запобігти потоку податкових ресурсів за кордон шляхом лібералізації податкового законодавства. Міжнародна податкова конкуренція означає здатність незалежних держав встановлювати податки на неузгодженій основі шляхом застосування низьких ефективних податкових ставок, зменшення податкового тягаря та підвищення конкурентоспроможності державних підприємств, підвищення внутрішньої ділової активності та залучення іноземних інвестицій. У той же час ми також будемо залучати мобільних користувачів. база оподаткування. Фундаментальні зміни в сфері оподаткування призвели до зменшення граничних податкових ставок для податку на прибуток і податку на доходи фізичних осіб майже вдвічі, а разом зі зниженням основного податку на прибуток також були збільшені податки на споживання, такі як податок на додану вартість, акцизний податок і податок з продажу.

Сьогодні у світовій економіці зароджується нова парадигма міжнародної конкуренції в податкових системах. Це спонукає уряди швидко реагувати на іноземні податкові зміни, створювати сприятливе бізнес-середовище, залучати іноземний капітал і наукоємні технології. Водночас із розвитком глобалізації світовий економічний порядок став толерантним до ухилення від сплати податків, а міжнародна податкова конкуренція стала більш поширеною через зростаючу тенденцію розмивання бази оподаткування внаслідок переведення прибутків компаній на оподаткування.

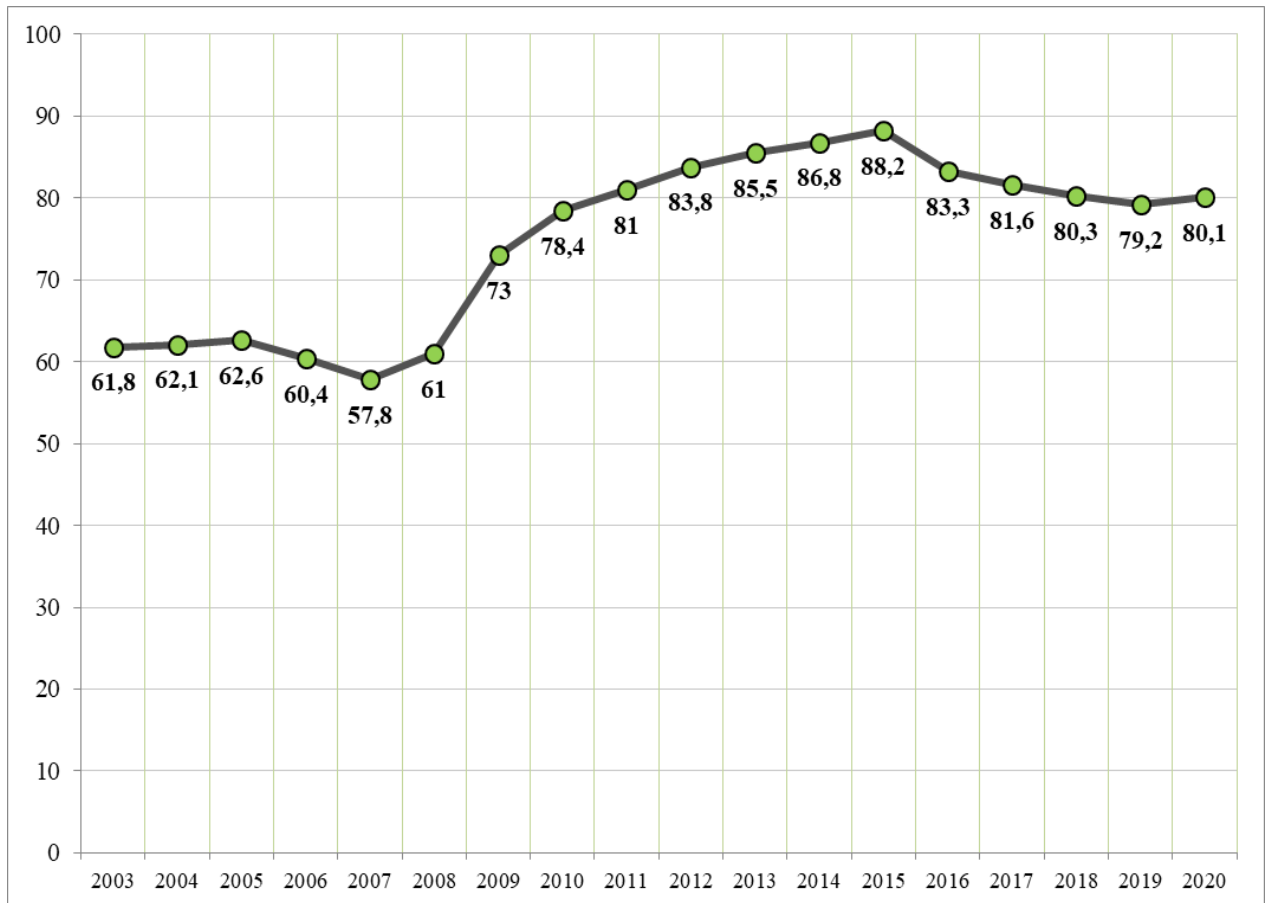
набув руйнівного характеру. Регіони з низькою ефективністю обміну інформацією про фінансові операції та активи [39].

В Україні відбувається вдосконалення та розвиток конкурентоспроможної на міжнародному рівні форми оподаткування, яка має тривати в рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. У статті 349 угоди зазначено: «Сторони співпрацюватимуть з метою вдосконалення належного управління у сфері оподаткування з метою подальшого вдосконалення економічних відносин, торгівлі, інвестицій та чесної конкуренції». Застосування принципів прозорості, обміну інформацією та чесної податкової конкуренції. З метою ефективного розвитку фіскальної політики України та податкового адміністрування, угода спрямована на «запобігання накопиченню боргу, забезпечення ефективного збору податків та покращення управління збором з особливим акцентом на процедурах відшкодування податку на додану вартість». як «посилення можливостей». Посилити боротьбу з ухиленням від сплати податків та несплатою податків» [40].

Основною тенденцією в системі бюджетно-податкового контролю в Україні за останнє десятиліття є відносно висока концентрація ВВП через державний контроль. Традиційно, за класичним методом, світова практика зазвичай виділяє три основні моделі фінансового регулювання залежно від ступеня концентрації ВВП: американську, європейську та скандинавську (суспільства). Особливістю європейської моделі є концентрація на другому рівні розподілу ВВП приблизно 35-50% ВВП у національних доходах [41]. Європейська модель неоднорідна. Якщо порівнювати країни, рівень державного боргу, державні доходи та видатки значно відрізняються, а дефіцит бюджету змінюється відповідно до політичних та економічних циклів.

За останні два десятиліття країни-члени ЄС пройшли три повні бюджетні та податкові цикли, щоб покращити витрати до хвилі розширення

ЄС у 2004 році та світової фінансово-економічної кризи у 2009 році, які супроводжувалися збільшенням державного боргу. її пік (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Динаміка державного боргу ЄС у % до ВВП [42, 43]

З представленого графіка бачимо, що державний борг ЄС скоротився на 9% у період 2015-2020 років. Також варто зазначити, що середній державний борг країн ЄС за досліджуваний період становив 71,3%.

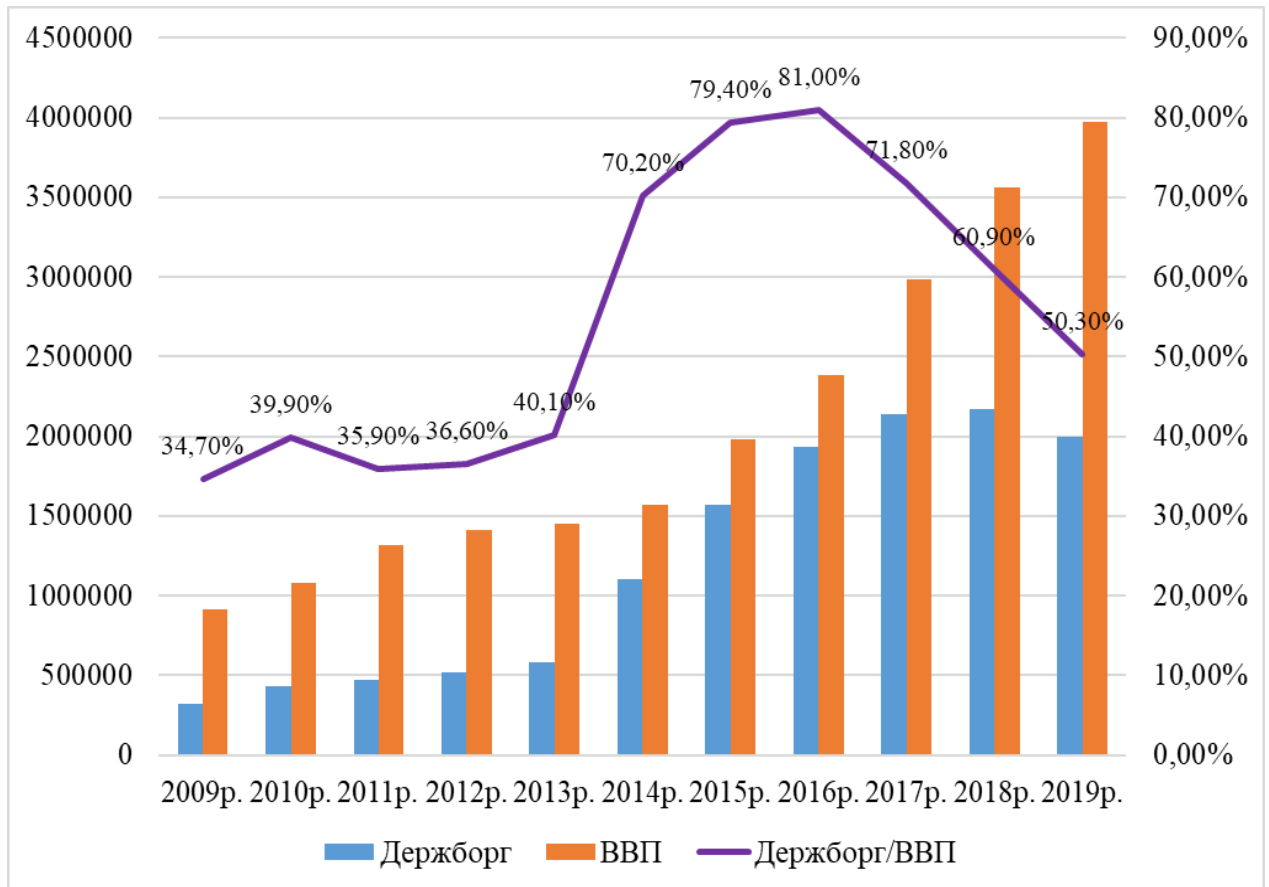
Зокрема, найвище співвідношення державного боргу до ВВП на початок 2020 року мали Греція (177,8%), Італія (130,7%), Португалія (122,5%), Кіпр (105,7%) і Бельгія (101,7%). п'ять%). Країни з найменшим боргом включали Естонію (9%), Люксембург (23%) і Болгарію (25,4%).[42]

Найбільший фіскальний дисбаланс у секторі державного управління виник у 2009 році. Доходи впали на 43,6% ВВП, витрати зросли до 50,3% ВВП, а дефіцит досяг рекордних -6,7% ВВП. Тому існує нагальна потреба у фіскальній консолідації шляхом збільшення доходів і скорочення видатків з

метою збалансування бюджету. Світова фінансово-економічна криза збільшила боргове навантаження на національні бюджети. Під час рецесії загальний державний борг швидко зріс з 57,8% ВВП наприкінці 2007 року до 73,0% ВВП наприкінці 2009 року, або на 15,2% менше за дворічну кризу. У 2014 році продовжилося зростання боргу, досягнувши рівня 86,8% ВВП [43].

У сучасній українській економіці зовнішня заборгованість є не лише економічною проблемою, а все більше стає соціально-політичною проблемою, яка тісно пов'язана з питаннями економічної безпеки. Одним із важливих факторів економічної безпеки та стабільності України є вирішення проблеми управління та обслуговування зовнішнього державного боргу. Через занадто великі розміри Україна буде залежати від політики своїх кредиторів. Державні запозичення є одним із найважливіших засобів впливу на економічний процес держави з точки зору результатів кредитного фінансування, поведінки суб'єктів господарювання та економіки в цілому [44].

На рисунку 2.5 представлено інформацію про динаміку державного боргу та ВВП України з 2009 по 2020 роки. З наведених даних можна зробити висновок, що сукупний державний борг України зберігає тенденцію до зростання в період до 2018 року. Але в 2019-2020 рр. Цей показник зменшився на 8,4%. Показник ВВП характеризується тенденцією до зростання протягом досліджуваного періоду з помірними темпами з 2011 по 2014 роки. Співвідношення державного боргу України до ВВП було помітним, оскільки воно було вищим за середній європейський показник у 2015 році. У 2017 році зафіксовано тенденцію до зменшення, а зокрема у 2019 році – в 1,2 рази порівняно з попереднім кварталом.

Рис. 2.5. Динаміка сукупного державного боргу і ВВП України з 2009 по 2019 рр., млн. грн. [30, 45]

Для оптимізації державного боргу необхідно скоротити державний борг шляхом зосередження на внутрішніх кредитних ресурсах, довгострокових кредитах з фіксованими процентними ставками на українському ринку, суттєвого скорочення гарантованого державою боргу та підтримання оптимального рівня боргу. Бажано забезпечити реконструкція. Стосовно ВВП акцент робиться на використанні державних позик для інвестицій у розвиток національної економіки та на фінансуванні активних державних витрат [46].

В останні роки в країнах ЄС-28 та ЄС-19 спостерігається чітка тенденція до поступового перенесення податкового тягаря з мобільних факторів виробництва капіталу та праці на споживання. Тому зменшилася ставка прямих податків (табл. 2.1), і, звісно, через реалії фіскальної політики

в Україні зросла ставка непрямих податків (в основному за рахунок ПДВ та акцизів на алкогольні та тютюнові вироби).

Таблиця 2.1

Верхні граничні податкові ставки податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств країн-членів ЄС в 1995-2020 рр., %

Країни ЄС	Податок на доходи фізичних осіб						Податок на прибуток підприємств					
	1995	2000	2005	2010	2015	2020	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Австрія	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	34,0	34,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Бельгія	60,6	60,6	53,7	53,7	53,8	53,8	40,2	40,2	34,0	34,0	34,0	34,0
Болгарія	50,0	40,0	24,0	10,0	10,0	10,0	40,0	32,5	15,0	10,0	10,0	10,0
Греція	45,0	45,0	40,0	49,0	46,0	48,0	40,0	40,0	32,0	24,0	26,0	29,0
Данія	65,7	62,3	62,3	55,4	55,6	55,8	34,0	32,0	28,0	25,0	24,3	23,5
Естонія	26,0	26,0	24,0	21,0	21,0	20,0	26,0	26,0	24,0	21,0	21,0	20,0
Ірландія	48,0	44,0	42,0	47,0	48,0	48,0	40,0	24,0	12,5	12,5	12,5	12,5
Іспанія	56,0	48,0	45,0	43,0	52,0	46,0	35,0	35,0	35,0	30,0	30,0	28,0
Італія	51,0	45,9	44,1	45,2	47,9	48,9	52,2	41,3	37,3	31,4	31,4	31,4
Кіпр	40,0	40,0	30,0	30,0	35,0	35,0	25,0	29,0	10,0	10,0	12,5	12,5
Латвія	25,0	25,0	25,0	26,0	24,0	23,0	25,0	25,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Литва	33,0	33,0	33,0	15,0	15,0	15,0	29,0	24,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Люксембург	51,3	47,2	39,0	39,0	43,6	43,6	40,9	37,5	30,4	28,6	29,2	29,2
Мальта	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Нідерланди	60,0	60,0	52,0	52,0	52,0	52,0	35,0	35,0	31,5	25,5	25,0	25,0
Німеччина	57,0	53,8	44,3	47,5	47,5	47,5	56,8	51,6	38,7	30,2	30,2	30,2
Польща	45,0	40,0	40,0	32,0	32,0	32,0	40,0	30,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Португалія	40,0	40,0	40,0	45,9	56,5	56,5	39,6	35,2	27,5	29,0	31,5	29,5
Румунія	40,0	40,0	16,0	16,0	16,0	16,0	38,0	25,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Словаччина	42,0	42,0	19,0	19,0	25,0	25,0	40,0	29,0	19,0	19,0	22,0	22,0
Словенія	50,0	50,0	50,0	41,0	50,0	50,0	25,0	25,0	25,0	20,0	17,0	17,0
В. Британія	40,0	40,0	40,0	50,0	45,0	45,0	33,0	30,0	30,0	28,0	21,0	20,0
Угорщина	44,0	44,0	38,0	40,6	16,0	16,0	19,6	19,6	17,5	20,6	20,6	20,6
Фінляндія	62,2	54,0	51,0	49,0	51,5	51,6	25,0	29,0	26,0	26,0	20,0	20,0
Франція	59,1	59,0	53,5	45,4	50,3	50,3	36,7	37,8	35,0	34,4	38,0	38,0
Хорватія	42,9	41,3	53,1	50,2	47,2	47,2	25,0	35,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Чехія	43,0	32,0	32,0	15,0	22,0	22,0	41,0	31,0	26,0	19,0	19,0	19,0
Швеція	61,3	51,5	56,6	56,6	56,9	57,0	28,0	28,0	28,0	26,3	22,0	22,0
ЄС, середня	47,2	44,6	40,4	38,6	39,4	39,3	35,0	32,0	25,3	23,2	22,9	22,8

Податкова політика України розвивається на фоні європейських подій, про що свідчать такі фактори:

1. Значно знижено ставки прямих податків і, зокрема, розширено податкові бази:

- Ставку корпоративного податку поступово знижували з 25% у 2004 році до 18% у 2020 році.

□ Базова ставка податку на прибуток на 2020 рік становить 18%. Дивіденди та роялті оподатковуються за ставками 5%, 9% та 18%. Спадок - 0%, 5%, 18%.

– Для фізичних осіб податок з пенсій, що перевищують 10 розмірів прожиткового мінімуму на місяць, – 18%.

□ З 2014 року запроваджено військовий збір у розмірі 1,5%.

2. Збільшено ставки непрямих податків і, зокрема, розширено податкові бази:

- Ставка ПДВ залишилася на рівні 20%, але при цьому з 2015 року запроваджено знижену ставку ПДВ 7% для операцій з постачання лікарських засобів та медичного обладнання.

○ Підвищуватимуть податок на споживання поетапно.

□ Ставки ввізного мита стандартизовані, особливо на імпорт автомобілів [46].

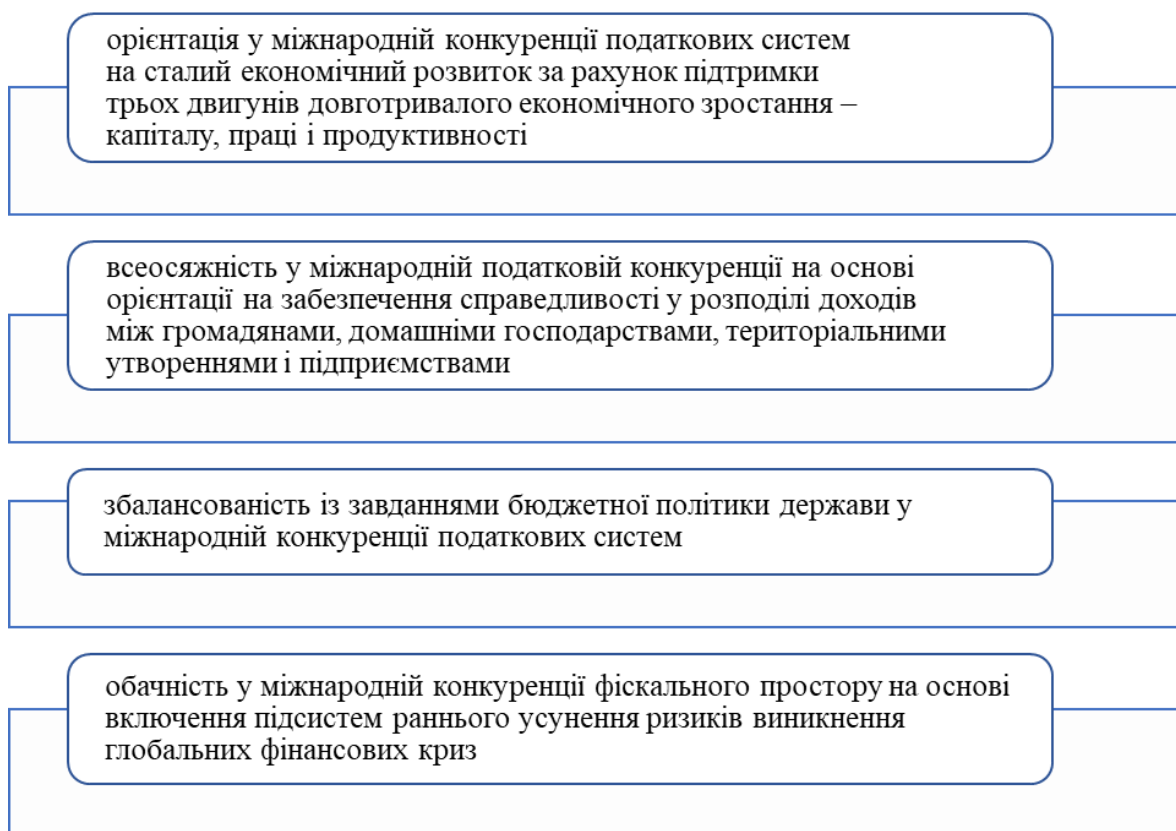
Порівняльний аналіз цін у табл. 2.1 підтверджує, що Україна відповідає європейським тенденціям щодо податкових ставок. Важливо, що національні тарифи, як правило, нижчі, ніж існуючі тарифи в більшості країн-членів ЄС.

У рамках консолідації глобального бюджету необхідне збільшення надходжень від податку на додану вартість буде досягнуто шляхом розширення бази оподаткування, підвищення існуючих стандартів і зниження податкових ставок. Проте останні дослідження показують, що значне зниження ставок ПДВ у Європейському Союзі насправді приносить більше користі заможнішим домогосподарствам, ніж домогосподарствам з низькими доходами. Експерти вважають, що найкращий спосіб досягти справедливості та соціальних цілей у ЄС – скасувати багато пільгових тарифів і замінити їх більш цілеспрямованою допомогою на основі доходу та

зниженням податків. Тому існування знижених процентних ставок в Україні на даний момент є доцільним і оптимальним [47, С. 141].

Для України важливими є інтеграція до Європейського Союзу, торгівельна співпраця в рамках інших регіональних об'єднань, залучення іноземних інвестицій, дотримання норм міжнародного права щодо боротьби з відмиванням «брудних» грошей, міжнародна конкуренція з системою оподаткування, яка відображає уникнення. важливо розвивати морфологію. Запобігання подвійному оподаткуванню, розвиток віртуальної економіки, розвиток інноваційного виробництва (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Форми міжнародної конкуренції податкової системи за визнаними МВФ факторами розумної бюджетно-податкової політики [48]

На сьогодні склалися достатньо сприятливі умови для розвитку податкової системи України як складової конкурентної боротьби національної економіки у світовій економіці. Важливим елементом для цього

є відповідність основних положень національного бюджетного та податкового законодавства правовим стандартам ЄС [48, С. 49].

Тому основні проблеми в Україні не в регуляторному полі (визначення податкових ставок, податкових орієнтирів, структури та механізму оподаткування), а в адміністративному. Зниження тіньової економіки та корупції має координуватися поетапно та паралельно. М'які заходи реформування фіскальної політики передбачають оптимізацію видаткової частини бюджету та водночас підвищення ефективності використання адміністративного ресурсу держави при збереженні гранично допустимих меж сальдо бюджету. В Україні використання сучасних інформаційних технологій повільно, але впевнено змінило управління державними фінансами. Метою є сприяння більш прозорому та справедливому перерозподілу ВВП через податкову систему шляхом запровадження європейського досвіду у вітчизняну практику. Реформи є необхідною умовою модернізації української економіки шляхом структурної перебудови для підвищення добробуту населення.

Висновки до розділу 2

Спостерігаючи за сучасним станом реалізації податкової політики, зазначається, що податкові надходження відіграють важливу роль у бюджетуванні різних рівнів, а це означає, що функція податкової політики, яка полягає у забезпеченні формування фінансових ресурсів, фактично не реалізується.

Актуальні проблеми реалізації податкової політики в Україні залишаються. А саме, складність та суперечливість податкового законодавства, внесення частих та численних змін до податкового законодавства України, які порушують принцип стабільності податкового законодавства. Надмірне та нерівномірне податкове навантаження на платників податків не сприяє розвитку підприємств та інших видів

діяльності. Спори між органами податкової адміністрації та платниками податків. Зменшення економіки через ухилення від сплати податків тощо.

Розробка податкової системи та податкової політики не має бути спонтанним і непередбачуваним процесом. Це пов'язано з тим, що розвиток такої складної системи оподаткування має здійснюватися досконалим шляхом державного управління. Моніторинг необхідний незалежно від об'єктивних факторів податкової політики.

Важливим напрямком підвищення конкурентоспроможності податкового сектору держави є вдосконалення порядку подання податкової звітності в електронному вигляді. Проблема в цьому випадку полягає в тому, що сама звітність складна і часто змінюється, тому програмне забезпечення не завжди адаптується до прийнятих змін вчасно. Іншим важливим аспектом у запобіганні ендогенному напрямку підвищення конкурентоспроможності податкової політики України є формування відповідального підходу платників податків до податкової відповідальності та підвищення рівня податкової відповідальності у платників податків, податкової свідомості та формування податкової культури. Також доцільно визначити напрями підвищення конкурентоспроможності державної податкової політики в таких сферах, як податкові стимули, прозорий розподіл бюджетних витрат, формування податкових стимулів для раціонального використання природних ресурсів тощо. Однак ключовими напрямами повинні бути створення сприятливого для оподаткування інституційного середовища та приведення бюджетного та податкового законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Сучасна податкова система України була розроблена протягом останнього десятиліття. Вона відіграла активну роль у становленні України як незалежної держави. Проте з подальшим розвитком ринкових відносин і поглибленням ринкової трансформації все більше виявляються його недоліки. На жаль, нинішня податкова система не є досконалою і не повністю відповідає потребам часу.

Реформа терміново потрібна в цей критичний момент реформ. Основний напрямок економічної політики полягає в тому, щоб держава зосередилася безпосередньо на підвищенні добробуту, стимулюванні підприємництва та малих і середніх підприємств, а також посиленні ринкового нагляду для стимулювання національної економіки. . економічна політика. Податкова система, створення послідовного, стабільного та відповідного податкового законодавства.

Основною ознакою фінансової самостійності місцевих бюджетів є можливість володіння та самостійного розпорядження фінансовими ресурсами відповідно до покладених на органи місцевого самоврядування функцій і завдань. Одним із важливих викликів сучасного місцевого бюджетування є збалансований розвиток регіонального соціально-економічного розвитку та формування взаємовідносин домогосподарств з метою підвищення фінансової незалежності шляхом посилення бюджетної децентралізації [49] .

Для вирішення питання автономії місцевого самоврядування, сприяючи фіскальній децентралізації, необхідно реорганізувати фінансову структуру для забезпечення незалежності бюджетів місцевого самоврядування. Існуюча система управління податками і зборами не відповідає реальній соціально-економічній ситуації та не здатна забезпечити принципи збалансованості,

самостійності та субсидіарності бюджетної системи України. Є докази того, що деякі нещодавно запроваджені системи оподаткування не є повністю ефективними та що надмірні податкові витрати обмежують інвестиції бізнесу. Перерозподіл податкових надходжень бюджету, які найбільше надходять до місцевих бюджетів, перешкоджає створенню максимально сприятливих умов для розвитку підприємницького середовища. У цьому випадку важливо використати потенціал місцевих громад, а також перевірити перспективи подальших податкових заходів, які будуть запроваджені в рамках реформ бюджетного та податкового законодавства.

Пройшовши еволюційний шлях розвитку податкової та бюджетної систем, зарубіжними країнами запроваджено ефективні методи та способи управління місцевими бюджетами, справляння та контролю податків [51, С. 70]. У цьому плані негативний зарубіжний досвід також може сприяти виробленню ефективної політики формування місцевих бюджетів у нашій країні. Проте повне впровадження найкращих механізмів і методів формування місцевих бюджетів не гарантує позитивних змін в українському суспільстві. Тому зміни у підходах до формування самоврядних інституцій мають бути узгодженими та поміркованими з історичним досвідом, сучасною ситуацією та цілями розвитку конкретної інституції.

Великі європейські країни надають місцевим органам влади дуже високий ступінь фіскальної автономії. Це дозволяє органам місцевого самоврядування бути повністю або незначно залежними від центральних бюджетів.

До цих країн належать Швеція, Іспанія, Австрія та Швейцарія.

У цих країнах економічна незалежність місцевих домогосподарств коливається від 70% до 98%. У Фінляндії, Франції та Бельгії значення цього показника становить від 55% до 70%.

Для зарубіжних країн саме характерною є, як правило, є три- або чотирирівнева саме система бюджетів [52].

Наприклад, у Швеції існує трирівнева бюджетна система: центральний урядовий бюджет, державний бюджет і муніципальний бюджет. Такі країни, як Фінляндія та Норвегія, запровадили трирівневу бюджетну систему. Франція має чотирирівневу бюджетну систему, яка включає центральний урядовий бюджет, регіональні бюджети, міністерські бюджети та муніципальні бюджети. Німеччина також має чотири рівні бюджету: федеральний бюджет, державний бюджет, регіональний бюджет і муніципальний бюджет. Окрім чотирьох основних рівнів у Сполучених Штатах: центрального, штатного, графського та міського, існує кілька додаткових рівнів, пов'язаних із функціями відповідної адміністративної одиниці.

Поділ місцевих бюджетів на два самостійних функціональних види є типовою практикою в усіх розвинених країнах – місцеві поточні (адміністративні) бюджети та місцеві бюджети розвитку (інвестиційні) [53, с.79].

Надходження до поточного бюджету міста здійснюються за рахунок міських податків, зборів, зборів та інших надходжень. Надходження до бюджету розвитку надходять за рахунок муніципальних позик, банківських позик та інших джерел.

Основним джерелом доходів бюджетів органів місцевого самоврядування за кордоном є незалежні доходи, але для України характерна невелика частка незалежних доходів, що свідчить про низьку фінансову незалежність органів місцевого самоврядування. Тому Японія повинна надати місцевим органам влади власні достатні та стабільні фінансові ресурси. Необхідно скоригувати фінансові ресурси місцевого самоврядування в Україні, їх функції та можливості, змінити пропорцію розподілу податкових надходжень між центральною владою та місцевими органами влади відповідно до функцій, які вони виконують. Загальним стратегічним напрямом має стати підвищення зацікавленості органів

місцевого самоврядування в отриманні якомога більшої кількості незалежних джерел та підвищення ролі власних джерел у наповненні місцевих бюджетів.

Основну роль у формуванні доходів у закордонних бюджетних системах відіграють податкові надходження. Вони використовуються державою як фундаментальний інструмент для перерозподілу національного доходу, а також утворюють основу доходної бази в ланках фінансової системи, таких як державні бюджети, фінанси місцевого самоврядування та спеціальні державні фонди.

Центральна влада країни використовує податки, які є найбільш важливими з загальнодержавної точки зору, а менш важливі податки розподіляються за органами місцевого самоврядування, які водночас є важливими для формування місцевих бюджетів.

Розрізняють наступні моделі саме розподілу податків між бюджетами різних рівнів [54, с. 44]:

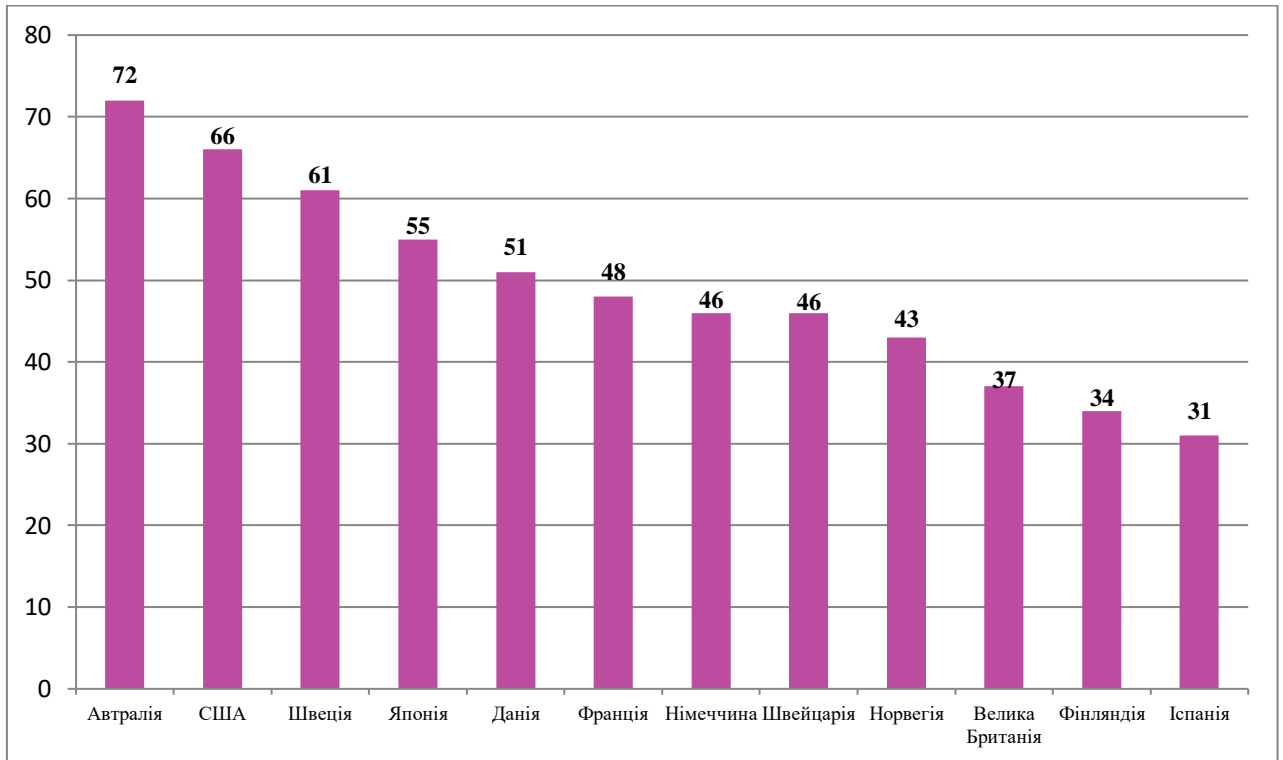
1. Модель розподілу податків на майно між різними адміністративними рівнями, відображена в законодавчих актах, та відповідне визначення цих розподілів на рівні бюджетної системи. Ця модель частково типова для Німеччини.

2. Модель застосування спільної податкової бази різними рівнями влади. У такій моделі кожен рівень державного управління встановлює податкові ставки на основі податкової бази, а загальна податкова ставка є сумою відповідних податкових ставок на різних рівнях державного управління. Ця модель типова для Швеції.

Крім того, власний дохід місцевих домогосподарств у розвинутих демократіях є власним доходом у справжньому сенсі цього слова і не включається до доходу домогосподарств вищого рангу, тому не підлягає регулюванню згори.

Оскільки основою фінансової незалежності є місцеві податки та місцеві збори з загальнодержавних податків, цілком правомірно використовувати термін «фіскальна автономія» стосовно іноземних місцевих бюджетів.

Таким чином, місцеві податки та збори в розвинутих країнах, як правило, становлять відносно високу частку загальних доходів органів місцевого самоврядування. У світовій практиці місцеві податки та збори складають основу дохідної частини місцевих бюджетів більшості держав (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Часта місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів розвинутих держав, % [55]

Місцеві податки складають 72% загальних доходів муніципального бюджету в Австрії, 51% у США, 61% у Швеції, 55% у Японії, 48% у Франції. Місцеві податки генерують 66% місцевих податкових надходжень у Данії, 46% у Німеччині, 46% у Швейцарії, 43% у Норвегії, 37% у Великобританії, 34% у Фінляндії та 31% в Іспанії.[55]

Кількість місцевих податків і зборів залежить від країни. У більшості розвинутих країн можна запровадити велику кількість місцевих податків, зокрема близько 100 у Бельгії, близько 70 в Італії, понад 40 у Франції та 5 у Німеччині [56].

Проте у Великій Британії земля, будівлі, приміщення, магазини, фабрики та фабрики стягуються лише земельним податком, а сільськогосподарські землі, будівлі та церкви податок не стягується.

Ще одна країна з низькими місцевими податками і зборами - Японія. Існує в основному три типи місцевих податків: корпоративний податок, корпоративний податок і податок на душу населення.

У Сполучених Штатах стягуються місцеві податки, такі як місцевий прибутковий податок, податок з продажу, податок на прибуток корпорацій, податок на спадщину та податок на майно.[57]

Більшість доходів надходить із основних джерел, таких як податок на прибуток, податок на майно та податок на споживання. Органи місцевого самоврядування у федеративних країнах мають більшу самостійність у стягненні місцевих податків. Тому в США кожен штат має власну податкову систему, незалежну від федерального уряду. Державний бюджет отримує більшу частину своїх надходжень від корпоративних, роздрібних податків і податків з продажу. Органи місцевого самоврядування в унітарній державі, як правило, мають меншу автономію у стягненні місцевих податків.

Щоб більш детально пояснити іноземні місцеві податки, іноземні місцеві податки традиційно поділяють на кілька груп.

На нашу думку, до першої належать найважливіші податки на місцевому рівні за кордоном. Найбільш часто встановлюються податки на нерухомість, місцеві непрямі податки (акцизи та податки з продажу), прямі податки на доходи фізичних та юридичних осіб та місцеві подушні податки, які стягуються рідше [58].

Вважається, що податки на нерухомість є найбільш ефективними на місцевому рівні. У Франції, Литві, Угорщині та Нідерландах платниками податку на нерухомість можуть бути як власники, так і орендарі нерухомості.

Цей податок сплачують фізичні особи та корпорації, але лише корпорації (Данія та Ірландія) або фізичні особи (Велика Британія та Словенія) можуть платити цей податок.

В інших країнах податки на майно є найбільшим джерелом доходів національного бюджету. У структурі податкових надходжень місцевих бюджетів Великобританії на податки припадає 99%, в Іспанії та Франції – 30-40%. [Стор. 59, 90].

Податок на нерухомість є основним податком для місцевих домогосподарств і таких країн, як Великобританія та Португалія. Особливістю цього податку є те, що базою оподаткування є справедлива ринкова вартість майна. Після сплати цього податку може бути встановлена залежність між вартістю майна та доходом платника податку.

У деяких європейських країнах, таких як Фінляндія, Греція, Данія та Люксембург, податки на нерухомість складають невелику частку муніципальних доходів, менше 10% від загального доходу. Бельгія, Латвія, Литва, Польща, інші країни, Словаччина, Словенія. Проте в Естонії, Великій Британії та Ірландії цей відсоток наближається до 100%. Для України було б корисно вивчити зарубіжний досвід з цієї теми [60].

До другої групи слід віднести національний податок на доходи фізичних осіб, який вважається одним із найпрогресивніших видів податкових інструментів. Існує два основні методи збору місцевого прибуткового податку, кожен з яких має свої переваги та недоліки:

1. Бази оподаткування доходів місцевого податку та ставки податку визначаються органами місцевого самоврядування самостійно. Перевагою є те, що податок на прибуток можна краще адаптувати до конкретних завдань конкретних громад. Однак розрахунок і збір ваших власних місцевих податків на прибуток може зайняти дуже багато часу. Інший спосіб – місцевий прибутковий податок – це лише додатковий податок до загальнодержавного. Цей метод відносно простий за технологією, але державне регулювання бази оподаткування може не відповідати місцевим інтересам, що є його недоліком.

Незважаючи на певні складності в обчисленні та зборі цього виду податку, він все ж є одним із найоптимальніших податків для нарощування

місцевих ресурсів. Це підтверджується тим фактом, що в деяких країнах частка місцевого прибуткового податку в місцевих податкових надходженнях має тенденцію до зростання. Наприклад, у Сполучених Штатах за останні роки зросла частка місцевих прибуткових податків у загальних доходах місцевих органів влади. Вона зросла на 12%.

В Україні також за останні роки зросла частка цього податку, що повністю зараховується до місцевих бюджетів, і точаться дискусії щодо віднесення цього податку до місцевих. Це підвищує стабільність і надійність доходів місцевих бюджетів.

Третя група іноземних місцевих податків включає податки з продажу, податки на додану вартість і податки на роздрібну торгівлю.

Описуючи особливості місцевих податків з продажу, ми зазначили, що у світовій практиці існує два види податків:

Загальнозастосовні, включаючи податок з продажу, ПДВ і податок на роздрібні продажі.

– Спеціальний податок з продажу сплачується лише з продажу певної продукції.

Вчені вважають, що цей податок є найбільш недосконалим податковим інструментом, оскільки він має більший вплив на відносні ціни, особливо на вартість товарів, ніж інші податки. Таким чином, загальна сума зобов'язань за цим податком визначається кількістю продуктивних класів цього податку. Маркетинговий шлях від виробника до кінцевого споживача. На цьому фоні податок з продажу замінив технічно складніші податки ПДВ і податок з роздрібних продажів.

Хоча ПДВ вважається одним із найкращих непрямих податків, зазвичай він не збирається на місцевому рівні. Однак податок з роздрібних продажів стягується як місцевий податок, а не загальнодержавний. У США це основне джерело доходу на рівні штату.

Недоліком податку з роздрібних продажів є те, що він не враховує платоспроможність людей так само, як податок на прибуток.

Четвертою групою податків, що залежать від місцевих бюджетів, є екологічні податки та місцеві подушні податки. Вони введені в багатьох країнах і зазвичай становлять невелику частину загального доходу місцевих бюджетів. Наприклад, ставка місцевого податку на душу населення включає деякі префектуральні та муніципальні податки, що стягуються з жителів Японії. В Україні місцеві податки іноді вважаються спеціальними подушними.

Хоча подушний збір є достатнім податковим інструментом з точки зору відповідного оподаткування, і його застосування не призводить до надмірного податкового навантаження, він не є основним джерелом місцевих надходжень. Причина в тому, що подушні податки явно не враховують платоспроможність населення, а також не враховують правила виплати пільг населенню, що заважає реалізації національних програм. Тому більшість із них вважаються громадськістю несправедливими.

Франція має великий податковий досвід щодо місцевих податків і зборів. У нашій країні система місцевих податків і зборів складається з багатьох компонентів, основу яких складають податки на нерухомість забудованих територій, податки на нерухомість незабудованих територій і податки на очисні території. Професійні та житлові податки. Ландшафтний податок, автомобільний податок тощо.

Найважливішими місцевими податками в Німеччині є податок на підприємницьку діяльність і податок на майно.

Відповідно до податку на підприємницьку діяльність як прибуток, так і капітал (у формі основних фондів) оподатковуються та сплачуються юридичними та фізичними особами.

Податкова система Іспанії являє собою комбінацію федеральних, регіональних і місцевих податків. З них до місцевих податків можна віднести податок на основні фонди (майно), податок на азартні ігри, податок на воду, податок на воду. Проте понад 12% доходів місцевих бюджетів формує група

податку на майно, до якої також входять податки на рухоме та нерухоме майно, тобто майно, майно, майно, отримане у спадщину чи дарування.

Враховуючи досвід Польщі, зміни до бюджету та податкового законодавства, запроваджені на початку 2015 року, створили систему доходів місцевого самоврядування, що дозволяє зараховувати місцеві податки до бюджетів місцевого самоврядування. Водночас джерелами місцевого та префектуального фінансування є податкові надходження з доходів фізичних та юридичних осіб. Власні доходи місцевого самоврядування формуються з надходжень від місцевих податків, доходів від активів тощо.

До складу місцевих податків входять податки на майно, сільськогосподарський податок, транспортний податок, лісовий податок, податок на доходи фізичних осіб, податок на спадщину та дарування, податок на громадську діяльність. Органи місцевого самоврядування мають право встановлювати розмір місцевих податків і зборів у межах, встановлених законом. Це означає, що органи місцевого самоврядування не мають права вводити нові види податків або скасовувати існуючі.

Він зосереджений на польському досвіді впровадження бюджетної та податкової реформ, де наголос робиться на максимальному врахуванні інтересів найнижчих громад (муніципалітетів) та багато іншого. Факт наявності величезних розбіжностей (гуманітарних) не є враховувати.) в Україні більш регіонально та економічно, ніж у Польщі) [61].

Місцева податкова реформа має бути зосереджена на максимізації та стабілізації надходжень до місцевих бюджетів, створенні ринкових механізмів, що враховують інтереси бізнесу, та реалізації соціально справедливої податкової політики. Однак ці основні нормативні акти, які складають основу податкової системи України, не виконуються в повному обсязі. Системи місцевих податків і зборів потребують удосконалення на основі принципів оптимального оподаткування, встановлених вітчизняними та міжнародними фінансовими дослідженнями.

Порівняно з розвиненими країнами світу, Україна все ще залишається

країною, яка зберігає інклюзивний підхід до економічного розвитку, що призводить до нецільового та неефективного використання місцевих бюджетів. Покращення використання коштів місцевих бюджетів в Україні потребує особливої уваги до європейського законодавства.

Сучасний стан ринкового середовища в Україні визначається складним процесом економічного розвитку, який потребує відповідних реформ у податковій системі країни. Останнім часом у центрі уваги науки та громадської думки опинилася проблема визначення підходів до вдосконалення податкової системи. У сучасних умовах українська система оподаткування фізичних та юридичних осіб має низку серйозних недоліків. Слабка соціальна спрямованість податків на національний дохід, неефективна та спрощена система оподаткування доходів підприємств і фізичних осіб, надмірне податкове навантаження, яке є однією з причин фінансової нестабільності підприємств, загальний попит і скорочення частини податкових надходжень до бюджету, економічна криза. Крім того, численні пільги та постійні зміни податкового законодавства перешкоджають стабільному функціонуванню податкової системи [62, с.185]. Сучасні податкові системи не можуть повною мірою гарантувати реалізацію цілей національної політики та прав і завдань платників податків. Кілька недоліків у процесі створення призвели до того, що оподаткування не повністю виконує свою фіскальну або стимулюючу функцію. Основна проблема полягає в тому, що при створенні цієї системи недостатньо були враховані теоретичні та практичні основи оподаткування, розроблені на основі багатовікового міжнародного досвіду.

ПДВ потрібно динамічно знижувати. По-перше, тому що цей податок є єдиним непрямим податком з основних груп. Це ненадійний податок, особливо в умовах кризи. Його використання пов'язане з відомими шахрайськими діями (імпорт контрабандних товарів і фальшивий експорт). Приплив капіталу від компаній-експортерів буде перенаправлено. Це призводить до нерівномірного розподілу податкового тягаря, основними платниками податків є найбільш вразливі верстви населення. Цей податок буде знижено до 12% протягом шести років.

Що стосується акцизного податку, то одним із завдань податкової та

Департаменту адміністрування акцизного податку є наближення законодавства щодо застосування акцизного податку до міжнародних стандартів. Як свідчить світова практика та рекомендовано експертами МВФ, сфера дії акцизного збору обмежена певною кількістю товарів, зокрема алкоголем, тютюновими виробами, транспортними засобами, нафтою та нафтопродуктами, автозапчастинами.

Це вже передбачено чинним податковим законодавством України. Наразі до переліку вітчизняних товарів входять високооктанові кисневі добавки для автомобілів, нафтопродукти, спирт та лікєро-горілчані вироби, тютюнові вироби, пиво та бензин.

Типові порушення законодавства включають: Торгівля без ліцензії. Продаж товарів без марок податку з продажу або з підробленими чи застарілими марками. Відсутність вкладишів та документів, що підтверджують якість алкогольних напоїв або тютюнових виробів. Угоди в комерційних приміщеннях менше 20 кв. Недотримання мінімальних цін на алкогольні напої. Експерти МВФ наголошують на важливості збору акцизів у момент передачі товарів від виробників до споживачів. Це ефективно забезпечує податкову чесність, мінімізує адміністративні витрати та запобігає зловживанням. Також в Україні запроваджено принцип сплати акцизів за місцем виробництва товарів. Податкове зобов'язання зі сплати акцизного податку до бюджету виникає у підприємства-виробника за фактом більш ранньої події надходження коштів за товар або відвантаження товару [63].

Загалом аналіз непрямих податків показує, що наявність певних умов може поставити під сумнів ефективність використання непрямих податків в країні, ускладнити функціонування непрямих податків або позитивно вплинути на формування доходів бюджету. Стає можливим виявлення конкретних умов для

Зовнішня торгівля, особливо імпорт товарів, мало впливає. У більшості розвинених країн податки на імпорт є основним джерелом надходжень від ПДВ і загальних непрямих податків. Висока частка агропромислових комплексів. Оскільки функціонування агропромислового комплексу є невід'ємною частиною продовольчого забезпечення країни, а отже й національної безпеки, воно є передусім регульованим і належить до національного протекціонізму. Роздрібна

торгівля в цій країні здійснюється великою кількістю дрібних торговців. У податковій практиці спостерігається тенденція до підвищення ролі витрат в адміністративних та податкових справах. Велика кількість власників малого бізнесу ускладнює управління та впливає на вирівнювання видатків і надходжень до бюджету.

Низький рівень бухгалтерського, фінансового та податкового обліку та звітності. Цей фактор майже в першу чергу впливає на кінцеві (чисті) надходження від непрямих податків після відшкодування ПДВ. Тому вартість сплати цих податків є високою як для платника податків, так і для податкових органів. Немає ефективної та справедливої податкової служби. Це, безумовно, стосується всіх інших податків, але коли мова йде про непрямі податки, податкові коригування та митні збори, то для Міністерства фінансів і Міністерства економічного розвитку і торгівлі НБУ є важливою практичною вимогою щодо адекватності та повноти непрямих податків. податки є. . На жаль, більшість вищезазначених факторів зустрічаються у вітчизняній практиці оподаткування та вимагають накопичення знань і порад для вдосконалення та оптимізації оподаткування в загальній системі економічного розвитку.

Іншими словами, ситуація з непрямим податком в Україні має кілька основних особливостей. Зменшені податкові можливості при виконанні бюджету. Система управління, особливо податку на додану вартість, є не до кінця завершеною. Бюджетне відшкодування та взаємна заборгованість з ПДВ досягли критичних значень. Платники податків та податкова база Недостатня компенсація. Витончене ухилення від сплати податків з законних і вигаданих причин. Непрозора діяльність митниці як органу сплати непрямих податків. Неналежне планування та прогнозування надходжень до бюджету від непрямих податків.

Окрім проблем із непрямими податками, слід зазначити, що існують також серйозні проблеми із системою прямих податків, але найбільші проблеми спостерігаються в системах оподаткування фізичних осіб та оподаткування доходів. Слід зазначити, що на сучасному етапі економічного розвитку нашої країни найбільш актуальними є проблеми у сфері оподаткування доходів

фізичних осіб. Застосування пропорційних ставок податку в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Неправомірне використання податкових пільг. Зарплата була «в конверті». Надмірний податковий тягар. Недосконалість податкового законодавства. Масове ухилення громадян від сплати ПДФО. Нині велику увагу привертає питання пропорційного оподаткування національного доходу за базовою ставкою 15 % [64]. Це пов'язано з тим, що застосування цієї пропорційної ставки податку на доходи фізичних осіб не перевірялося понад п'ять років. Умови виключення прогресивного масштабу - істотного зростання доходів і масового виведення з тіньового сектору не відбулося. Це пов'язано насамперед з тим, що пропорційна система, якою б справедливою вона не здавалася, не може гарантувати рівномірності податкового навантаження на значний діапазон доходів і принципу податкової нейтральності.

Система оподаткування підприємств має багато недоліків. Сучасна податкова політика має багато серйозних недоліків, тому не може бути надійним джерелом прогресивних ініціатив для незалежних держав. Проблеми зі сплатою податку на прибуток є наслідком недоліків, притаманних чинній системі податку на прибуток [65]: наявність двох паралельних записів: бухгалтерського та податкового: взаємозв'язок між ними наразі є однією з найбільших проблем для багатьох людей. Роки, обговорені бухгалтерами. Безсистемне надання економічно несправедливих пільг з податку на прибуток. Такі переваги не є ефективними стимулами чи регулюванням підприємницької діяльності. Досвід розвинених країн показує, що поширення такої підтримки бізнесу, як пільги з податку на прибуток, не є перспективним. Неправильне тлумачення термінів отримання доходу в законі. Надмірний податковий тягар. Ця проблема сприяє появі багатьох інших проблем, як фіскальних, так і економічних, спонукаючи платників податків шукати можливості для ухилення від сплати податків, розвиваючи тіньовий сектор і збільшуючи можливості для корупції[66].

Для подолання економічної тіні необхідно: Створення більш привабливих, ніж інші держави, умов для залучення інвестицій та фінансових ресурсів. Прийняття законів, які посилюють захист приватної власності, комерційної та

банківської таємниці та забезпечують правовий захист підприємців. Посилити відповідальність винних. Реорганізувати національну адміністративну систему, щоб покращити її здатність реагувати на швидкі зміни в макроекономічній ситуації. Здійснення комплексної податкової реформи [68].

Державна політика зміцнення економічної безпеки країни та ліквідації економічної тіні слугуватиме важелем і мотивацією для посилення підприємницької діяльності, підвищення рівня життя населення, поступового розвитку соціальної економіки країни. Зі зниженням рівня економічної тіні база оподаткування розширюється за рахунок залучення додаткових коштів в економіку. Тобто покращиться якість державних послуг та підвищиться рівень соціальних стандартів усього населення. Зменшення тиску на зарплати, посилення відповідальності злочинців і якісна податкова реформа підвищать інвестиційну привабливість України, тим самим залучивши додатковий капітал від іноземних інвесторів і повернувши робочу силу, яка зараз працює за кордоном.

Водночас ми вважаємо, що податкова реформа повинна бути спрямована насамперед на вирішення таких питань:

- Створити стабільну, чітку та єдину податкову систему.
- Створення правового механізму взаємодії всіх елементів та учасників в рамках єдиного податкового поля.
- Створення раціональної системи оподаткування, яка забезпечує баланс національних і приватних інтересів, сприяє розвитку підприємництва, стимулює інвестиційну діяльність, слугує каталізатором зростання національного багатства країни та добробуту її народу.
- Зменшити загальний податковий тягар.
- Формування основи єдиного податкового законодавства.
- Посилити відповідальність за недотримання законодавства.
- Спростити управління податками, зборами тощо.

Тому необхідно шукати збалансований компроміс між фіскальною ефективністю та соціальною справедливістю в оподаткуванні. Ми вважаємо, що головними викликами податкової політики сьогодні є зменшення розмірів

тіньової економіки, розширення бази оподаткування та створення сприятливого податкового середовища для бізнесу, що в кінцевому підсумку покращує національний добробут. Ми впевнені, що це забезпечить зростання та припинення бойових дій.

Висновки до розділу 3

Отже, враховуючи зарубіжний досвід, для поповнення дохідної частини місцевих бюджетів доцільно: змінити базу оподаткування податками на майно та дозволити органам місцевого самоврядування придбати економічно обґрунтовані нові можливості запровадження неоподатковуваних платежів. Запровадження нових податків на благоустрій міста, проведення перерахунку земельних ділянок та індексації цін, ліквідація заборгованості із заробітної плати, виплата та підвищення заробітної плати, виконання обов'язкового середньострокового плану доходів місцевих бюджетів.

Реалізуючи конкретні заходи в рамках податкової реформи, зокрема поступове зниження податкового навантаження через розширення податкової реформи, ми комплексно розробимо політичну програму, спрямовану на вирішення основних проблем вітчизняної податкової політики. ефективно. , зміни бази оподаткування та основних ставок прямих і непрямих податків. Доопрацювання складу та структури діючої податкової системи відповідно до практики європейських країн. Зміни податкового співвідношення факторів виробництва і споживання. Забезпечити справедливість оподаткування. Підвищити регуляторний потенціал податків з фізичних осіб. Вирішення питань застосування спеціальних режимів оподаткування відповідно до вимог ЄС. Удосконалити механізм справляння соціальних внесків. Реформування податкових служб, систем адміністрування податків/управління податками тощо.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного наукового дослідження хочеться зробити висновки щодо перспектив розвитку економіки та податкової системи на сучасному етапі функціонування суспільства. Пандемія коронавірусу назавжди змінить світ. Варто зазначити, що професор міжнародних відносин Гарвардського університету Стівен Волт зазначив, що «пандемія зміцнить нації та посилить націоналізм».

Тим не менш, для України як незалежної держави з майже 30-річною історією, враховуючи інституційну парадигму функціонування та розвитку економіки, необхідно створити податкову систему, що забезпечує взаємовідносини між економічними суб'єктами суспільства. Він фінансував би діяльність національного суспільного блага та встановлював би межі, в яких ця діяльність повинна здійснюватися. Щоб його побудувати, громадяни суспільства повинні насамперед визначити суспільні блага, їх перелік і якість, які повинні забезпечуватися державою і фінансуватися за рахунок податків. Внутрішні та світові умови показують, що посилюється роль держави, зміцнюється націоналізм, країни поступово сповзають до економічної самоізоляції. Щоб визначити кількість і якість суспільних благ у суспільстві, необхідно провести широку дискусію щодо визначення обсягу суспільних благ, які держава надає в обмін на податки, сплачені громадянами. Проаналізувавши думки провідних економістів, можна стверджувати, що в період подолання наслідків кризи Україні слід будувати свою податкову систему на основі аналогічної моделі верхнього податку з фіскальною перерозподільною податковою політикою.

Застосування цієї моделі збільшує податкове навантаження на економіку та населення. Це дозволяє країні забезпечити високі рівні соціальних витрат і великі державні інвестиції в економіку, забезпечуючи важливий соціальний баланс у суспільстві. Н. Рівність доходів після сплати податків між найбагатшою та найбіднішою частинами населення. Реалізація

цієї політики найбільш яскраво проявляється в скандинавських країнах, де високе податкове навантаження супроводжується безпрецедентною соціальною відповідальністю держави перед громадянами. Соціально орієнтована ринкова економіка Скандинавії характеризується високим ступенем концентрації та жорстким контролем сплати податків, особливо на види діяльності, які використовують державні ресурси. Однак громадяни цих країн не були обтяжені високими податками і були повернуті людям у вигляді високого соціального забезпечення.

Реалізуючи конкретні заходи в рамках податкової реформи, зокрема поступове зниження податкового навантаження через розширення податкової реформи, ми комплексно розробимо політичну програму, спрямовану на вирішення основних проблем вітчизняної податкової політики. ефективно. , зміни бази оподаткування та основних ставок прямих і непрямих податків. Доопрацювання складу та структури діючої податкової системи відповідно до практики європейських країн. Зміни податкового співвідношення факторів виробництва і споживання. Забезпечити справедливість оподаткування. Підвищити регуляторний потенціал податків з фізичних осіб. Вирішення питань застосування спеціальних режимів оподаткування відповідно до вимог ЄС. Удосконалити механізми управління соціальними виплатами. Реформування податкових служб, систем податкового менеджменту та податкового адміністрування. Необхідно встановити чіткі інституційні податкові норми для встановлення збалансованих і стандартизованих правил, які дозволять платникам податків легко виконувати свої податкові зобов'язання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Л. Фінансова думка заходу в ХХ столітті: теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів: монограф. Львів: Каменяр, 2000. 303 с.
2. Регіональна фіскальна політика: теоретичні засади та практичні доміанти реалізації в Україні: монограф. під ред. А.І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 402 с.
3. Гомон М.В. Податкова політика держави та принципи її формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 673-676.
4. Іванов Ю., Крисоватий А., Десятнюк О. Податкова система: підруч. МОН України. К.: Атіка, 2006. 920 с.
5. Іванов Ю.Б. Функції податків та податкове регулювання. *Формування ринкової економіки України*. 2009. Вип. 19. С. 36–43.
6. Руденко Ю.М. Сутність податкової політики держави та вплив громадянського суспільства на її вироблення та реалізацію. *Держава та регіони*. 2017. № 3 (59). С. 94-99.
7. Онищенко В.А. Податковий контроль: (основи, організація). *Вісник податкової служби України*. 2012. № 44. С. 18-26.
8. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посіб. за ред. д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю.Б., д-ра екон. наук, проф. Майбурова І.А. Харків : ВД «ИНЖЭК», 2010. 492 с.
9. Баранник Л.Б., Піскова Ж.В. Нова парадигма розвитку податкової політики в Україні. *Філософія. Культура. Життя*. 2015. Вип. 42. С. 112-122.
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <http://minrd.gov.ua/nk>.
11. Баранова В. Податкова система: навч. посіб. Одеса: ВМВ, 2014. 344 с.
12. Сідельникова Л., Костіна Н. Податкова система: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2013. 604 с.

13. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи : монограф. за ред. З.С. Варналія. К.: Знання України, 2008. 675 с.
14. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: навч. посіб.: НІОС, 2000. 396 с.
15. Поснова Т.В., Циганкова С.Л. Особливості здійснення бюджетно-податкової політики та шляхи її вдосконалення. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 3. С. 71–75.
16. Клепанчук О.Ю. Фіскальна політика як інструмент регулювання економіки. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2014. Вип. 24.5. С. 250-256.
17. Юрій С.І. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні : монографія / С. Юрій, А. Крисоватий, Т. Кошук. Тернопіль: Вид-во ТНЕУ, 2010. 292 с.
18. Сірант М.М. Гармонізація податкового законодавства Європейського Союзу в умовах реалізації договору про Асоціацію України та Європейського Союзу. *Jurnalul Juridic National: Teorie Si Practica,* 2018. № 2 (30). С. 186-189.
19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011
20. Вікторчук М.В. Напрями гармонізації місцевих податків і зборів в Україні відповідно до законодавства Європейського Союзу. *Часопис Академії адвокатури України.* 2015. Т. 8, №3. С. 10-17.
21. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 8 лютого 2017 р. № 142-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249797370>.
22. Дем'янчук І.А. Теоретичні основи фіскальної політики в умовах економічного спаду. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2015. Вип. 4. С. 822-825.

23. Соф'їн М. До проблеми визначення поняття фіскальної політики в Україні в умовах Євроінтеграції. *Підприємство, господарство і право*. 2019. № 7. С. 162-166.
24. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник. Київ: Юрін-ком Інтер, 2011. 656 с.
25. Телішук М.М. Податкова діяльність держави як детермінанта регіональної економічної політики. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 52-2. С. 86-92.
26. Островецький В.І. Бюджетно-податкова політика України в умовах децентралізації: доходи місцевих бюджетів. URL: <http://www.chumachenko-readings.org/download/2017/9-Ostrovetskii.pdf>
27. Бочі А. Чи виживуть бюджети ОТГ у боротьбі з коронавірусом. Економічна правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/04/16/659472/>
28. Кужелев М.О., Житар М.О. Особливості формування державної фінансової політики в умовах європейської інтеграції України. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2015. № 2. С. 154-163.
29. Реформування податкової системи України: сучасні виклики та орієнтири: монографія / за заг. ред. П. В. Пашка, Л. Л. Тарангул. Київ : Новий друк, 2015. 570 с.
30. Річні звіти про виконання Державного бюджету України за 2012-2022 рр. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
31. Бугай Т. В., Нечипоренко А. В. Податкові надходження у системі доходів Державного бюджету України // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів: зб. матер. наук.-практ. конференції (м. Ірпінь, 18 грудня 2012 р.). Ірпінь : НУДПСУ, 2012. С. 43-46.

32. Нечипоренко А. В. Роль бюджетної політики на сучасному етапі економічного розвитку України // Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 26–27 лютого 2019 р.). Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. С. 90-93.
33. Третякова О. В. Вплив податкової політики на економічний стан та подальший розвиток країни. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 5. Ч. 4. С. 147-149.
34. Першко Л. О., Козлов В. Г. Проблеми формування податкової політики в Україні // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції» (м. Харків, 15 травня 2020 р.). Харків : ХНТУСГ, 2020. С. 170-173.
35. Нечипоренко А.В., Панченко І.В., Мороз Л.О. Стан і перспективи розвитку податкової політики України. *Бізнес Інформ*. 2021. №5. С. 348-354.
36. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ : Основи, 2000. 198 с.
37. Желай О. В. Інституціональне забезпечення координованої реалізації податкової політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 1. С. 104-107.
38. Балаба А. Г., Кожевніков Р. К. Нова сучасна стратегія податкової політики України // Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки : збірник тез Міжнародного податкового конгресу (м. Ірпінь, 3 грудня 2020 р.). Ірпінь : УДФСУ, 2020. С. 940-943.
39. Commission Decision 13 May 2009 Intel. D. COMP. 2009. 37/990. 3726.; Case T-201/04 Microsoft v. Commission. European Court Review. 2007 II-3619.

40. Угода Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984011/page10>.
41. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union 2012/C 326/01. Title VIII Economic and monetary policy, Chapter 1 Economic policy, Article 126 & Protocol No 12 on the excessive deficit procedure. Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>
42. Названо країни Євросоюзу з найбільшим держборгом. Кореспондент. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/economics/3964715-nazvano-krainy-eyvrosouizu-z-naibilshym-derzhborhom>
43. Annual government finance statistics. Total general government revenue. Eurostat Database, European Commission. Access mode: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
44. Касперович Ю.В. Напрями удосконалення бюджетно-податкового регулювання в Україні на засадах імплементації Європейського досвіду. К. Відділ фінансової безпеки НІСД, 2019. Випуск №60. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/budzhet-47768.pdf>.
45. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
46. Пшик Б. І. Роль фіскального простору у забезпеченні інклюзивного розвитку регіону: теоретичний аспект дослідження. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7869>
47. Швабій К. І. Вплив глобалізації на систему оподаткування та податкову політику України. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 1(10). С.137-144.
48. Romanyuta E. Systematization of tax strategies for shadow economy prevention under conditions of globalization. EUREKA: *Social and Humanities*. 2017. Volume 4 (10). P. 44-51.

49. Власюк О. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. К.: НІСД, 2019. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Prior_reformuv_Shemaeva-6cb4e.pdf.
50. Авалов З. Децентралізація і самоуправління у Франції: Від реформ Бонапарта до наших днів: політ. дослідж., 1995. 347 с.
51. Сапожніков В. Б. Практика і проблематика фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 69–71.
52. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. К.: ТОВ «Софія». 2018. 128 с.
53. Бикадорова Н. О. Податкові доходи у фінансовій децентралізації місцевого самоврядування. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2010. Вип. 7(1). С. 74-83.
54. Козенко А. О. Особливості збалансування місцевих бюджетів в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер.: Економічні науки*. 2017. № 2. С. 40–45.
55. Чухно І.А. Визначення джерел фінансово-економічного забезпечення державного управління розвитком сільських територій в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_3_43.
56. Луїна І.О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України. *Фінанси України*. 2014. №9. С. 14-19.
57. Луцик А. І., Дмитрів В.І. Податок на нерухомість – тест на демократичність. *Інноваційна політика*. 2009. № 3. С. 130-135.

58. Макогон В.Д. Бюджетне регулювання у системі соціально-економічного розвитку України. *Вісник ДДФА: Економічні науки*. 2014. №1 (31). С.26-31.
59. Мацук З. А. Фіскальний федералізм як децентралізована модель формування бюджетного регулювання в Україні. *Фінанси, облік і аудит*. 2017. Вип. 1. С. 81-94.
60. Молдован О.О. Як провести успішну податкову реформу: досвід Словаччини для України. *Дзеркало тижня. Україна*. №38. 15 жовтня 2015 р. URL: http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/yak_provesti_uspishnu_podatkovu_reformu_dosvid_slovachchini_dlya_ukrayini.html.
61. Бурда В.Є., Петряніч Л.В. Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації як одного з механізмів формування ресурсної бази місцевого самоврядування. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 167-170.
62. Шкарупа О.В. Аналіз проблем та напрямків удосконалення системи оподаткування в Україні. *Механізм регулювання економіки*. 2018. № 1. С. 185-191.
63. Яловий Г.К. Реформування податкової системи України – важливий та необхідний крок переходу до постіндустріального суспільства. URL: <http://www.ela.kpi.ua/bitstream/123456789/4552/1/15.pdf>
64. Хіміч К.І., Маркова Л.Г. Досвід адміністрування податків у країнах з розвинутою економікою та можливості його адаптації в Україні. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки*. 2015. С. 150-156
65. Чернякова Т.М. Проблеми в оподаткуванні прибутку підприємств. URL: http://www.rusnauka.com/34_NIEK_2010/Economics/75407.doc.htm
66. Івашук І. О., Войцешук А.Д., Запужляк В.З. Просторові асиметрії регіональної економічної інтеграції. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 27(3). С. 266-275.

67. Податкова модель України. 2021. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/e92b9ce03f06c76a91e232073f0165d9.pdf>
68. Курінний В.Г., Аспекти розвитку податкової системи України. Матеріали Міжнародної наукової-практичної конференції «Економіка і менеджмент 2019: економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем». Дніпро: Біла К. О., 2019. Том 8, с. 48-49.
69. Актуальні напрями реформування вітчизняної податкової системи. Інститут Податкових Реформ. URL: <https://ngoipr.org.ua/news/aktualni-napryamy-reformuvannya-vitchyznyanoi-podatkovoyi-systemy/>
70. Піскова Ж.В., Цуркан І.М. Обриси зміни парадигми податкової політики України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2020. Вип. 1 (13). С. 205-211.